

MIDTVEJSRAPPORT

DEN AF KIRKEMINISTEREN NEDSATTE DÅBSKOMMISSION
(JUNI 2023-MARTS 2027)

INDHOLD

Forord.....	4
Hovedpunkter i dåbskommissionens midtvejsrapport	5
Indledning.....	5
Fastholdelse af den nuværende struktur med mulighed for variation	5
Præsentation af Model I, II og III	6
MIDTVEJSRAPPORT. DÅBSKOMMISSION (2023-2027).....	11
Kommissorium for en dåbskommission.....	11
I. Baggrund.....	11
II. Kommissorium for dåbskommission	12
III. Tilrettelæggelse af Dåbskommissionens arbejde.....	13
Kommissionens sammensætning.....	14
Arbejdsmetode, proces og midtvejsrapportens opbygning	15
Dåbskommissionens udgangspunkt i henhold til kommissoriet og kommissionens besvarelse af kommissoriets spørgsmål.....	21
1. Behov for supplerende eller alternative bibelske tekstlæsninger	23
Uddybende om behov for supplerende eller alternative bibelske tekstlæsninger ud over de to nugældende.....	23
2. Behov for supplerende eller alternative kollekter på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads.....	27
Uddybende om behov for supplerende eller alternative kollekter på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads	27
Den indledende takkebøn	27
Den afsluttende kollekt	27
Kommissionens overvejelser	28
Den indledende takkebøn og den danske debat om Guds barn	29
Uddybende om forslag til indledende kollekt	30
Uddybende om forslagene til slutkollekt	32
3. Behov for mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbskollekt og af dåbsritualet generelt	34
Uddybende om behov for sproglige justeringer af den nuværende dåbskollekt og af dåbsritualet generelt	34
4. Forslag til formulering af kort tilspørgsel.....	35
Uddybende om forslag til kort tilspørgsel	35
Forslag til formulering af kort tilspørgsel	36

Dåbstilspørgslen: "Vil du døbes?"	37
Kort tilspørgsel uden forsagelse	38
5. Det indledende spørgsmål	39
Uddybende om det indledende spørgsmål	39
6. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual og dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund	40
6.a. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual	40
6.b. Dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund	40
Uddybende om vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual og dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund.....	40
7. Forslag til dåbsliturgi/er (Model I, II og III)	47
Uddybende om forslag til Model I, II og III	47
Model I, II og III i forhold til de enkelte liturgiske led.....	48
Behov for et særskilt ritual for dåb af unge og voksne	49
8. Vejledning vedr. dåb uden for højmessens.....	68
9. Vejledning vedr. anvendelse af inddragende symboler og tiltag ved dåb i højmessens samt ved særlige dåbsgudstjenester (dåb uden for højmessens)	71
10. Vejledning Tale til faddere, forældre og menighed.....	73
11. Yderligere mindre justeringer (korstegnelsesord, placering af fredshilsen og Fadervor)...	75
11.a. Korstegnelsesordene	75
11.b. Placering af Fredshilsen og Fadervor.....	77
12. Forslag til revision af dåbsbekræftelse	79
Uddybende om Forslag til revision af dåbsbekræftelse	79
Den nuværende dåbsbekræftelse	79
Forslag til dåbsbekræftelse version I (Model II og III):	80
Dåbsbekræftelse version II (Model III)	81

Forord

I foråret 2023 nedsatte Kirkeministeren en dåbskommission. Kommissionen blev nedsat på biskoppernes opfordring og på baggrund af det biskoppelige fagudvalgs udredning af dåb og nadver, der resulterede i rapporten om folkekirkens sakramenter i 2019.

Rapporten viste en vis variation i dåbsritualet i folkekirken, hvor nye tiltag allerede fandt indpas, og også en ønsket brug af andre kollekter og læsninger end de allerede autoriserede, samt mulighed for såkaldt kort tilspørgsel. Dette skulle kommissionen have med i sine drøftelser og overvejelser.

Samtidig er dåbsritualet et af de mest brugte ritualer i Danmark, hvor mange hvert år er umiddelbare deltagere i eller som kirkegængere erfarer dåbsritualets handling og sprog. Dette betyder, at ritualet skal være slidstærkt, genkendeligt og kunne tale til alle. Kommissionen skulle derfor også overveje en sproglig gennemgang af ritualet.

Dåbskommissionen har haft som forudsætning, at dåben er et sakramente og en frelseshandling, og kommissionen har arbejdet i overensstemmelse med og forlængelse af folkekirkens bekendelsesskrifter og kirkens tradition. Det betyder, at det er i dåben, vi møder Gud. Det er dåbens tilsagn, der er afgørende for forholdet mellem Gud og menneske.

I denne midtvejsrapport fremlægges tre liturgiske modeller, som således sendes i høring og afprøvning i folkekirken. Sammen med de tre forslag sendes rapporten som helhed i høring, og her også kommissionens teologiske overvejelser. Endelig indeholder rapporten tre udkast til vejledninger, som kommissoriet også ønskede udformet.

Midtvejsrapporten er udtryk for konsensus og ikke nødvendigvis for enighed om alt. Der er konsensus i kommissionen om at sende dette i høring, og at rapport, modeller og vejledninger er indenfor kommissoriets rammer. Det betyder ikke, at alle kommissionens medlemmer er enige i omfanget af variationer eller enkelte formuleringer. Rapporten er et dialogoplæg, og hvordan ét samlet dåbsritual for folkekirken evt. skal se ud, er et arbejde, der udestår efter høringen.

Kommissionens medlemmer skal have tak for stort engagement og indsigtfulde bidrag. Det har på samme tid været en udfordring og glæde at arbejde sammen med så dygtige og forskellige faglige tilgange. Dåbskommissionen ser frem til udvidelse af samtalen.

Thomas Reinholdt Rasmussen

Biskop og formand for dåbskommissionen

Hovedpunkter i dåbskommissionens midtvejsrapport

Indledning

Dåben er et sakramente og en frelseshandling. Derfor er det afgørende, at den til enhver tid og på ethvert sted kan genkendes som en kristen dåb.

Dåbskommissionen fremlægger tre liturgiske modeller med forskellige variationsmuligheder, som nu sendes i høring. Høringssvarene vil indgå i kommissionens videre arbejde frem mod den endelige anbefaling. Kommissionen ønsker ét samlet ritual for hele folkekirken.

Kommissionen fastholder det nuværende dåbsrituals struktur med undladelse af det indledende spørgsmål om hjemmedåb og med muligheder for alternative og supplerende bønner og læsninger samt mulighed for forkortet tilspørgsel.

Der eksisterer allerede variationer inden for folkekirkenes dåbspraksis. Kommissionen er enige om at fastholde enhedsforståelsen: at alle døbes ind i den samme kirke med den samme dåb. Derfor skal mulige variationer erfares som udtryk for det samme ritual.

Dåbsritualet har en tydelig kerne. Kommissionen ser denne kerne i dåben i den treenige Guds navn, dåbsbekræftelsen og Fadervor.

Det er kommissionens ønske, at de tre modeller vurderes ud fra kommissoriets formulering om, at et dåbsritual skal medvirke til at fastholde, "at vi er én kirke, og på tværs af landet og menighederne fælles om dåbens sakramente", således at et samlet forløb af dåbsritualet kan "fastlægges og autoriseres".

Fastholdelse af den nuværende struktur med mulighed for variation

Kommissionen ønsker at fastholde dåbsritualets nuværende struktur og bevare følgende liturgiske led med nedenstående forløb:

- Lovprisning
- Indledende kollekt
- Tekstlæsninger
- Korstegnelse
- Tilspørgsel på den apostolske trosbekendelse
- Dåb
- Dåbsbekræftelse med håndspålæggelse
- Fredslysning over dåbskandidaten
- Fadervor
- Faddertiltale
- Fredslysning over fadderne

Fadervor kan dog placeres efter Faddertiltale. Så lyder den anden Fredslysning efter Fadervor i stedet for efter faddertiltalen. Kommissionen anbefaler at udelade spørgsmål om hjemmedåb.

Kommissionen har i de første to år af sit virke arbejdet med følgende spørgsmål:

- a. Mindre sproglig justering af det nuværende dåbsritual
- b. Formulering af kollekt/takkebøn (evt. mulighed for ændret ordlyd)
- c. Bibeltekster (evt. nye, alternative eller supplerende)

- d. Formulering af korstegnelsesord (evt. ændret ordlyd)
- e. Formulering af kort tilspørgsel (evt. kort tilspørgsel uden forsagelse)
- f. Formulering af dåbstilspørgslen (evt. ændret tilspørgsel om dåb)
- g. Dåbsbekræftelsen (evt. ændret ordlyd)
- h. Placering af Fadervor (før eller efter faddertiltale)
- i. Placering af Fredslysning
- j. Ajourføring af vejledning til faddertiltale
- k. Formulering af slutkollekt (evt. ændret ordlyd)

Kommissionen har desuden ifølge sit kommissorium arbejdet med udkast til vejledning til a) dåb uden for højmessens og b) brug af symbolske og inddragende tiltag ved dåb.

Som resultat af sine første to års arbejde præsenterer kommissionen tre liturgiske modeller, der sammen med rapporten og vejledninger sendes i høring og afprøvning i folkekirken.

Præsentation af Model I, II og III

Kommissionen vælger at tale om modeller, fordi det ikke nødvendigvis er et af de tre forslag, der på sigt skal opløftes til et eventuelt nyt ritual. Det kan være en kombination eller en fjerde variation. De tre modeller, der nu sendes i høring, tjener som pejlemærker for kommissionens kommende arbejde mod en endelig betænkning:

Model I. En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag

Model II. Moderat revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster

Model III. Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster.

Model I, II og III har den samme struktur, der er identisk med forløbet i 1912/1992-ritualet; de udelader dog alle det indledende spørgsmål om hjemmedåb. Desuden åbner de tre modeller alle mulighed for at bruge kort tilspørgsel og indeholder to nye forslag til Faddertiltale.

Tilsvarende er der i Model I, II og III mulighed for at anvende:

- de to nuværende tekstlæsninger fra Mark 10,13-16 og Matt 28,18-20
- den nuværende formulering af dåbsbekræftelsen

Modellerne er også ens i den forstand, at de giver mulighed for at bruge andre kollekter end den nuværende indledende takkebøn og afsluttende dåbskollekt; de enkelte kollekter indgår som hovedregel i flere af modellerne for at understrege det fælles mellem dem.

Forskellen på Model I, II og III viser sig ved, at der gradvist udvides med flere forslag til kollekter, tekster m.m. Man kan med andre ord finde det nuværende ritual i stort set uændret form, ligesom man kan finde andre nyere formuleringer, der læner sig op ad det nuværende ritual.

Kommissionen har lagt vægt på, at alle forslag skal kunne rummes inden for folkekirken evangelisk-lutherske tro og bekendelse og give udtryk for dåben i den treenige Guds navn som sakramente og frelseshandling. Med de tre modeller har kommissionen tilstræbt en balancegang mellem tradition og samtid og mellem fremmedhed og forståelighed.

I det følgende gennemgås de forskellige områder og emner, som kommissionen har arbejdet med, og deres forhold til Model I, II og III. De tre modeller præsenteres afslutningsvist i et oversigtsskema.

Nænsom sproglig justering af det nuværende dåbsritual

Kommissionen har gennemført en nænsom sproglig justering af enkelte ord i det nuværende dåbsritual, der kan virke fremmedgørende eller uforståelige i dag (se bilag *Nænsom sproglig revision af 1992-ritualet*). Justeringen er indarbejdet i Model I, II og III.

Formulering af kollekt/takkebøn og slutkollekt

Kommissionen har arbejdet med nye formuleringer af den indledende og afsluttende kollekt, der tager højde for et ønske om større erfaringsnærhed i såvel sprogdragt som indhold. De tre modeller indeholder et forskelligt antal muligheder med forskellige grader af fornyelse, der er præsenteret som alternativer til den nuværende kollekt.

Desuden forholder kollektterne sig forskelligt til de tre trosartikler (Faderen/skabelse, Sønnen/forsoning og Helligånden/forløsning) forstået på den måde, at nogle af kollektterne tilsigter at tydeliggøre dåbens sammenhæng med skabelsen/det skabte liv og det nye liv som døbt i menighed, kirke og omverden.

Model I og II foreslår ved siden af den nuværende takkebøn henholdsvis to og tre nye alternative kollekter, og Model III foreslår tre nye kollekter. Tilsvarende foreslår Model I og II henholdsvis en og to nye alternative kollekter ved siden af den nuværende slutkollekt, og Model III foreslår de to nye slutkollekter.

Bibeltekster (evt. nye alternative eller supplerende)

Kommissionen har gennemgået de nuværende tekster og øvrige dåbstekster i Det Nye Testamente og finder, at de to nuværende sammen er fyldestgørende teologisk og historisk. Kommissionen understreger, at Mark 10,13-16 er en tekst, der handler om den enkeltes gudsforhold – uanset om man er barn eller voksen. Derfor er teksten velegnet til alle typer dåb.

Erfaringerne viser, at der kan være behov for et supplement eller alternativ til Mark 10,13-16 afhængigt af situationen. Derfor peger kommissionen på forslag til tekster, der kan benyttes som første læsning i stedet for eller sammen med Mark 10,13-16.

Kommissionen foreslår, at Matt 28,18-20 bliver fast sidste læsning og ændrer altså teksternes nuværende rækkefølge. Det skyldes, at dåbens mandat i Jesu egne ord står tydeligt i Matthæus-evangeliet og derfor danner en naturlig overgang til korstegnelse/trosbekendelse og selve dåben.

De pågældende supplerende/alternative tekster er udvalgt for at fremhæve følgende motiver:

- Mark 1,9-11. Jesu dåb i Jordan som ”model” for dåb som indgang til livet som Guds elskede barn (Model II og III)
- Rom 6,3-4. Dåb som overgang til et nyt liv i kraft af Jesu død (Model II og III)
- 1 Kor 12,13. Dåb som indgang til fællesskabet i Kristi legeme (Model II og III)
- 2 Kor 5,17. Dåb som den nye skabelse (Model III)

Model II og III giver mulighed for at bruge supplerende eller alternative tekster som første læsning, mens Model I fastholder de to nuværende evangelielæsninger.

Formulering af kort tilspørgsel

Kommissionen skal ifølge kommissoriet behandle spørgsmålet om kort tilspørgsel, der allerede er i brug mange steder.

Kommissionen peger på, at den spørgende tilsigelse af trosbekendelsen, i lang som kort form, er udtryk for dåbspagten til hver enkelt døbt, og foreslår af hensyn til genkendelighed, at man ved kort tilspørgsel siger/synger trosbekendelsen (efter stedets skik) med efterfølgende kort tilspørgsel svarende til konfirmationsritualet (Model I-III).

Derved kan forsagelsen i nogle tilfælde opfattes som meget markant, og der foreslås derfor også mulighed for kort tilspørgsel uden forsagelse i en af de tre modeller (Model III).

Formulering af dåbstilspørgslen

Det er blevet fremført, at tilspørgslen ”på” en tro imod sin intention kan misforstås som et spørgsmål om tilslutning til trosbekendelsens udsagn i ligefrem forstand, som en overhøring eller troseksamination.

Kommissionen foreslår derfor, at man vender tilbage til den tidligt reformatoriske formulering ”vil du døbes?”, der også bruges i Luthers to dåbsritualer.

Korstegnelsesord

Der er i kommissionen forskellige holdninger til, om formuleringen ”tilhøre den korsfæstede Herre” skal fastholdes som eneste mulighed, eller om der skal være mulighed for den ændrede formulering ”tilhøre den korsfæstede og opstandne Herre”.

I første tilfælde markeres, at dåben forener den døbte med den Gud, der blev menneske eller ”den korsfæstede Herre”. Den nuværende form kan også ses som et udtryk for, at den døbtes liv i verden er et liv præget af synd og korset (jf. Gal 2,19-20).

I det andet tilfælde gøres det eksplicit, at den korsfæstede og opstandne (jf. trosbekendelsen) allerede er nærværende i dåbshandlingen (jf. Matt 28,20, Kol 2,12).

Fortolkningerne accentuerer korstegnelsesordene forskelligt, og kommissionen har derfor fundet det rigtigst ikke at placere begge muligheder i samme model. Den udvidede formulering findes i Model III.

Dåbsbekræftelsen

Der er i kommissionen forskellige holdninger til, om der er behov for en revision af den nuværende dåbsbekræftelse, der i sin ordlyd har været stort set uændret siden det første danske reformatoriske dåbsritual.

Kommissionen har arbejdet med forskellige forslag til en lempelig revision og er kommet frem til to forslag, der i deres indhold er identiske med den nuværende dåbsbekræftelse, og samtidig med inspiration fra Joh 3,5 og Tit 3,4-6 tilsigter at tydeliggøre dåbens sammenhæng med skabelse og sendelse i en større grad end den nuværende dåbsbekræftelse.

De to forslag til revideret dåbsbekræftelse har desuden en anden sprogtone og et andet stilleje end den nuværende dåbsbekræftelse.

Det ene forslag findes i Model II, begge forslag optræder i Model III, ligesom man i begge modeller (II og III) finder den nuværende formulering af dåbsbekræftelsen.

Fredshilsen

Kommissionen ønsker at flytte fredshilsenen ("Fred være med dig!") fra dens nuværende placering efter Fadervor til lige efter dåbsbekræftelsen, så den – som "kirkens velkomstord" (DDS 426) – gentages for enhver, der døbes. Ordene "fred være med dig" svarer til den afsluttende kollektive fredshilsen ved nadver, konfirmation og vielse: "fred være med jer", som går tilbage til Joh 20,26.

Placering af Fadervor (før eller efter faddertiltale)

Det er kommissionens opfattelse, at Fadervor kan placeres flere steder i ritualet, uden at det bryder med den udbredte forståelse af Fadervor som dåbsgave til dåbsbarnet. Derfor foreslår kommissionen at give mulighed for, at Fadervor kan bedes som afslutning på faddertiltalen (Model III).

På dette sted i ritualet er Fadervor med til at gøre det tydeligt, at dåb også altid er en dåb ind i en bestemt menighed og en større sammenhæng, som fadderne er repræsentanter for. Hermed får Fadervor også den nye dimension af sendelsesbøn.

Formulering af ny vejledning til faddertiltale

Kommissionen skal ifølge sit kommissorium ajourføre den eksisterende vejledning til faddertiltale. Det er opfattelsen i kommissionen, at talen med fordel kan være henvendt til både forældre, faddere og hele menigheden for at understrege livet som døbt som et fælles kirkeligt anliggende/ansvar. Kommissionen lægger op til, at talen berører 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt, og at præsten som hidtil er frit stillet med hensyn til faddertiltalens konkrete formulering og ordlyd.

Kommissionen sender nu sine overvejelser og drøftelser, tre liturgiske modeller samt forslag til vejledning til Tale til faddere, forældre og menighed (jf. ovenfor), vejledning til brug ved dåb uden for højmesse og vejledning vedr. brug af symbolske og inddragende tiltag ved dåb i høring og afprøvning i folkekirken for hermed at udvide samtalekredsen.

Liturgiske led	Model I	Model II	Model III
Gennemgående I-III Kun I & II Variation II-III Særegent I, II & III	En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag	Moderat version af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster	Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster
Det indledende spørgsmål	<i>Kommissionen anbefaler at det indledende spørgsmål udelades. Alternativt bruges formuleringen: "Er barnet/du allerede døbt?"</i>		
Lovprisning	1 Pet 1,3		
Takkebøn	Kollekt A (1912)	Kollekt A (1912)	
	Kollekt B	Kollekt B	Kollekt B
	Kollekt C	Kollekt E	Kollekt E
		Kollekt D	Kollekt F
Tekstlæsninger	Mark 10,13-16	Mark 10,13-16*	Mark 10,13-16*
	Matt 28,18-20	Matt 28,18-20	Matt 28,18-20
		*Mark 1,9-11	*Mark 1:9-11
		*Rom 6,3-4	*Rom 6,3-4
		*1 Kor 12,13	*1 Kor 12,13
			*2 Kor 5,17
Overgangsformulering	Så vil vi nu døbe dig/jer i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn <i>(kan udelades)</i>		
Korstegnelse og trosbekendelse	Version A		
Korstegnelse	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede og opstandne...")
Spørgsmål om navn	Hvad er barnets navn? – N.N. <i>(udelades normalt ved dåb af voksne)</i>		
Trosbekendelse	Lang tilspørgsel til hver enkelt		
Tilspørgselsord	Vil du døbes? – Ja!		
	Version B		
Trosbekendelse	Fælles trosbekendelse (efter stedets skik)		
Korstegnelse	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede og opstandne...")
Spørgsmål om navn	Hvad er barnets navn? – N.N. <i>(udelades normalt ved dåb af voksne)</i>		
Tilspørgsel	Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)	Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)	Revideret kort tilspørgsel uden forsagelse*
			*Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)
Tilspørgselsord	Vil du døbes? – Ja!		
Dåbshandling	N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.		
Dåbsbekræftelse med håndspålæggelse	Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...	Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...*	Du er døbt med vand og Ånd, født på ny i Kristus til at leve i tro, håb og kærlighed...*
			*Du er døbt med vand og Ånd. Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv ...
			*Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...
Fredsløsning	Fred være med dig!		
Fadervor	Fadervor		Fadervor*
Faddertiltale	Version a og b		
			* Fadervor
(Afsluttende dåbskollekt)	Afs. kollekt A	Afs. kollekt A	
	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B
		Afs. kollekt C	Afs. kollekt C

MIDTVEJSRAPPORT. DÅBSKOMMISSION (2023-2027)

Kirkeministeren nedsatte i foråret 2023 på anmodning af de danske biskopper en kommission til at reflektere over og drøfte dåbens teologi, ritual og praksis med henblik på at overveje, hvorvidt der er behov for større eller mindre ændringer i det nuværende dåbsritual. Dåbskommissionens arbejde er berammet til tre årsværk fordelt over en fireårig periode: juni 2023-marts 2025 og marts 2026-marts 2027.

Kommissorium for en dåbskommission

I. Baggrund

Siden reformationens indførelse i Danmark 1536 har der været flere kommissionsarbejder, som har skullet drøfte og gennemreflektere dåbsteologi og -ritualer i forhold til befolkning, kultur og samfund. Det nuværende dåbsritual blev efter et forudgående grundigt liturgiarbejde autoriseret ved kgl. resolution af 12. juni 1992.

I de forløbne 30 år har der vist sig en række nye behov, der har medført ønske om udvikling af forskellige mindre ændringer af dåbsritual og dåbspraksis som svar på disse behov. Der kan f.eks. nævnes lørdagsgudstjeneste med dåb og drop-in dåb, brug af forskellige inddragende og symbolske tiltag m.m. ved dåb.

Det har ligeledes vist sig, at antallet af dåb af unge og voksne har været stigende, hvilket har medført ønske om at kunne anvende andre bibeltekster og bønner end de autoriserede. Desuden er der blevet udgivet nye dåbsbønner og -salmer, hvor dåbens betydning søges formidlet i et mere nutidigt sprog. Tilsvarende er der fra forskellige sider blevet fremlagt forslag til nye dåbsritualer. Disse udgivelser og forslag er sket ud fra et ønske om at få dåbens betydning og teologi talt ind i tiden/samtiden.

Endelig er der blevet rejst spørgsmål om, hvorvidt det fælleskirkelige perspektiv ved dåben skal reflekteres yderligere i dåbsritual og -praksis i folkekirken, end det sker nu.

På den baggrund blev der på biskoppernes foranledning i november 2016 nedsat et fagudvalg, der bl.a. skulle undersøge og belyse de ovennævnte emner og forhold, herunder den historiske og nutidige betydning af dåbens teologi.

I foråret 2019 udkom en rapport med fagudvalget drøftelser og overvejelser (*Dåb og nadver. Om sakramenterne i Den danske Folkekirke*). Udvalgets overvejelser blev efterfølgende drøftet både lokalt, i bredere sammenhænge og ved en national liturgikonference den 13. november 2021. Biskopperne har løbende fulgt disse drøftelser og overvejelser.

Dåben er, ligesom nadveren, et sakramente og en drøftelse af dåbens teologi og ritual er således også en drøftelse af folkekirkenes bekendelsesgrundlag og rammerne for dets fortolkning. Dåben har desuden folkeligt set både traditionsbærende, kulturel og social betydning.

Biskopperne besluttede derfor på bispemødet januar 2022, at man ville anmode Kirkeministeriet om at nedsætte en kommission til at reflektere og drøfte dåbsteologi og -ritual og -praksis., Kommissionen skal på baggrund heraf fremlægge en vurdering af, hvorvidt der er behov for større

eller mindre ændringer, som i givet fald skal udmøntes i et forslag til et nyt dåbsritual. Et forslag til nyt dåbsritual vil herefter skulle i en bred offentlig høring inden en evt. indstilling til autorisation.

I lyset af, at der nogle steder er nye dåbspraksisser, herunder bl.a. brug af inddragende og symbolske tiltag ved dåb, dåbsgudstjenester uden for højmessens mm., har det tilsvarende vist sig, at der er behov for at få udarbejdet vejledninger samt at drøfte teologiske og folkelige implikationer af de nye praksisser. Vejledningerne skal godkendes af biskopperne, men ikke autoriseres ved kgl. resolution.

II. Kommissorium for dåbskommission

På baggrund af ovenstående blev det besluttet at nedsætte en dåbskommission med følgende opgaver:

1. Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - supplerende bibelske tekstlæsninger (ud over de to nugældende), særligt til brug i forbindelse med dåb af unge og voksne, men også til dåb af børn. Herudover skal kommissionen vurdere, om de foreslåede læsninger skal være alternative eller supplerende til de allerede autoriserede tekster.
2. Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - supplerende bønner på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads, særligt til brug i forbindelse med dåb af unge og voksne, men også ved dåb af børn. Der kan være tale om nyformulering, men også om allerede skrevne dåbsbønner. Kommissionen skal endvidere vurdere, om de foreslåede bønner skal være alternative eller supplerende til de allerede autoriserede bønner.
3. Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbsbøn og dåbskollekt samt dåbsritualet generelt. Kommissionen skal i den forbindelse ikke forholde sig til bibeltekster, trosbekendelse og Fadervor.
4. Kommissionen skal overveje samt komme med forslag til formulering af forkortet tilspørgsel af trosbekendelsen i forbindelse med dåben ved gudstjenester, hvor trosbekendelsen siges eller synges af menigheden i fællesskab. Endvidere skal kommissionen vurdere de teologiske, rituelle og folkelige aspekter, som forkortet tilspørgsel vil indebære.
5. Kommissionen skal overveje og komme med forslag til en alternativ formulering af det indledende spørgsmål i dåbsritualet om hjemmedåb og give sin vurdering af, hvad det vil betyde teologisk, rituelt og folkeligt at undlade spørgsmålet frem for at fastholde det som indledning af dåbsritualet.
6. Kommissionen skal give sin vurdering af vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual. Tilsvarende skal kommissionen give sin vurdering af dåbens betydning teologisk og som sakramente i spændet mellem tradition og bekendelse på den ene side og samfund på den anden side. I vurderingen inddrages også spørgsmålet om fremmedhed og andethed i relation til forståelighed og nutidighed (erfaring). Mødet med ritualen kan være en fremmed erfaring, der skal indoptages, men også mødet med et andet element. Ritualen skal på samme tid være båret af traditionstroskab og erfaringsnærhed.

7. Hvis kommissions overvejelser i forbindelse med behandling af punkterne 1-6 fører til konkrete forslag, som vil medføre ændringer af det nuværende autoriserede dåbsritual, på et eller flere punkter, skal kommissionen på den baggrund udarbejde forslag til et nyt dåbsritual. Kommissionen skal desuden vurdere, om der er behov for et særskilt dåbsritual for unge og voksne, og hvis kommissionen anbefaler det, skal den udarbejde forslag til et sådant ritual.
8. Kommissionen skal udarbejde et udkast til vejledning for, hvordan dåb uden for højmessens skal forløbe. Det forudsættes, at dåbsritualet anvendes i sin helhed.
9. Kommissionen skal udarbejde et udkast til vejledning for brug af inddragende symboler og tiltag i forbindelse med dåben såvel i som uden for højmessens. Vejledningen skal indledes med en vurdering af de inddragende symbolers betydning teologisk og folkeligt set.
10. Kommissionen skal ajourføre den eksisterende vejledning til faddertiltale (vidne-tiltale) til brug ved dåb af såvel børn som unge og voksne.

Kommissionen skal i sit arbejde være opmærksom på følgende forudsætninger:

- Dåben er et sakramente og en frelseshandling.
- Fastholdelse af, at vi er én kirke, og på tværs af landet og menighederne fælles om dåbens sakramente.
- Bevidsthed om, at vi står i en tradition, evangelisk-luthersk, grundtvigsk, pietistisk, som folkekirke og som del af Kristi kirke i verden (den hellige almindelige kirke).
- Bevidsthed om samtid, kultur og samfund, herunder sprog og erfaring såvel som fremmedhed og andethed, som beskrevet ovenfor, II, punkt 6,
- Tekstlæsninger, direkte som indirekte, i dåbsritualet skal ske fra den autoriserede bibeloversættelse.
- Det samlede forløb af dåbsritualet fastlægges og autoriseres.

III. Tilrettelæggelse af dåbskommissionens arbejde

Dåbskommissionen nedsættes i maj 2023 og skal afslutte sit arbejde ved udgangen af marts 2027. Kommissionens arbejde opdeles i tre faser.

Fase et: De første to år (2023-24) skal kommissionen belyse de spørgsmål, der er beskrevet i punkt 1-10, jf. ovenfor, og komme med konkrete forslag hertil.

Fase to: I 2025 offentliggør kommissionen sine vurderinger i en midtvejsrapport. Har vurderingerne ført til konkrete forslag, sendes disse i bred offentlig høring med mulighed for afprøvning af de forskellige forslag. Såvel midtvejsrapport som vejledninger, som beskrevet ovenfor, II, punkt 8-10, indgår i den offentlige høring.

Fase tre: I 2026 foretager kommissionen en vurdering af de indkomne høringssvar og udarbejder på den baggrund sin betænkning med anbefaling af, hvorvidt der skal eller ikke skal indstilles et nyt ritual til autorisation. Hvis kommissionen indstiller, at der autoriseres et nyt ritual, skal betænkningen indeholde et konkret forslag til dette ritual.

Kommissionens betænkning skal endvidere indeholde konkrete udkast til vejledninger, som beskrevet ovenfor, II, punkt 8-10.

Betænkningen afleveres til kirkeministeren ultimo marts 2027.

Kommissionen vil kunne konsultere og invitere relevante personer uden for kommissionen til møder og internater for at få særlige temaer inden for kommissoriet belyst.

Kort beskrivelse af høringsfasen

Høringsfasen 2025 vil forløbe som følger:

Kommissionens vurdering og evt. forslag sendes i bred, offentlig høring med mulighed for afprøvning. Det vil være muligt at afgive hørings svar, uanset om man konkret har afprøvet kommissionens forslag eller ej.

Høringsfasen skal suppleres med kvalitative interviews. Høringsfasen løber fra april 2025 til og med december 2025. Herefter samles og systematiseres hørings svar og erfaringer.

Kommissionen skal i første kvartal 2026 afholde en konference som afrunding på høringsfasen. Konferencen skal være både fysisk og digital, så flest mulige kan deltage.

Kommissionens sammensætning

Kommissionen er nedsat af kirkeministeren for en 3-årig periode. Kommissionens medlemmer er valgt på grundlag af deres faglige viden om og erfaringer inden for de områder, som er relevante for kommissionens arbejde med dåbsteologi, -ritual og -praksis.

Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen, Aalborg Stift, er formand for dåbskommissionen, og Nete Helene Enggaard fungerer som 100% fagsekretær for kommissionen, mens Tine Lindhardt fra juni 2023-maj 2025 har fungeret som 25% fagsekretær.

Dåbskommissionen er sammensat af følgende medlemmer:

Formand:

Thomas Reinholdt Rasmussen, biskop, Aalborg Stift

Øvrige medlemmer:

Birgitte Ebert, domorganist, Ribe Domkirke

Christiane Gammeltoft-Hansen, sognepræst, Lindevang Kirke, Københavns Stift

Kristoffer Garne, valgmenighedspræst, Holstebro Valgmenighed, og ansvarlig for Afdelingen for Hymnologi og Liturgi ved Vestervig Kirkemusikskole

Niels Henrik Gregersen, professor ved Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet

Bo Kristian Holm, professor (mso) ved Afdeling for Teologi, Aarhus Universitet

Peter Hundebøll, bestyrelsesmedlem, Landsforeningen af Menighedsråd

Anne Hjul Lybke, forperson for Kristendomsudvalget, KFUM og KFUK, og repræsentant for folkekirken i Kirkernes Verdensråd

Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen, lektor ved Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet

Kurt Ettrup Larsen, dr.theol., professor, Menighedsfakultetet Aarhus

Jesper Tang Nielsen, dr.theol., valgmenighedspræst, Københavns og Vartov Valgmenighed

Mette Sanggaard, forstander, Ollerup Efterskole

Peter Skov-Jakobsen, biskop, Københavns Stift

Erik Skyum-Nielsen, lektor emeritus ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Lene Tanggaard Pedersen, professor ved Det Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet

Bodil Therkelsen, bestyrelsesmedlem, Landsforeningen af Menighedsråd

Katrine Gunnersø Søndergaard, kontorchef hos By-, Land- og Kirkeministeriet

Fagsekretærer:

Nete Helene Enggaard, lektor ved Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet

Tine Lindhardt, biskop emeritus.

Marie Vejrup Nielsen, institutleder ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet, der også var udnævnt som medlem af dåbskommissionen, deltog ikke i dens første møder og valgte af tids- og arbejdsmæssige årsager at udtræde af kommissionen.

Arbejdsmetode, proces og midtvejsrapportens opbygning

Kommissionens arbejdsmetode

Kommissionen har med henblik på at varetage den opgave, den har fået stillet i sit kommissorium, arbejdet med dåben historisk, aktuelt, liturgisk, sakramentalt, samfundsmæssigt og teologisk.

Rammen om kommissionens arbejde har været: Den danske Folkekirkes bekendelsesskrifter og kirkens autoriserede liturgiske tradition og nuværende situation som a) folkekirke (herunder tidligere og aktuelle dåbsteologiske initiativer og refleksioner), b) som kirke i forhold til andre kirker i verden (økumenisk), og c) kirke i det lokale og globale samfund.

Kommissionen har således orienteret sig i og drøftet forslag til dåbsritualer og ritualer i brug i Den danske Folkekirke, herunder dåbsbetænkninger, og dåbsritualer i brug i den svenske, norske, tyske og katolske kirke, herunder de lutherske dåbsritualer fra 1523 og 1526. Endvidere har kommissionen orienteret sig i økumeniske perspektiver på dåb og dåbsritual teologisk og liturgisk, herunder LIMA-erklæringen og Leuenbergkonkordien.

Kommissionen har desuden arbejdet ud fra bevidstheden om, at dåben også som ritual betragtet udgør et samlet hele af ord og handling. I den forbindelse har ikke blot ritualets interne sammenhæng, men også dets sammenhæng med folkekirkenes øvrige ritualer haft betydning for kommissionens drøftelser og vurderinger.

Kommissionen har ikke set det som sin opgave at præsentere et samlet vidensgrundlag vedr. dåbens teologi, liturgi og praksis historisk og aktuelt, men har i sit arbejde forudsat rapporten *Dåb og nadver. Om sakramenterne i Den danske Folkekirke* (2019).

Fagudvalget vedr. dåb og nadver bidrog i rapporten med et grundigt, afklarende vidensgrundlag i forhold til sakramenternes teologi og liturgi. Fagudvalget forholdt sig til de eksisterende ritualer og de tiltag og variationer, der aktuelt benyttes ved dåb, og diskuterede den måde, hvorpå og det

omfang, hvori det evangelisk-lutherske her kommer til udtryk. Udvalget forholdt sig ikke til, om eller hvordan man kunne forny de eksisterende ritualer for dåb og nadver sprogligt og liturgisk.

Kommissionen har på den baggrund ønsket at præsentere sine drøftelser, overvejelser og vurderinger i en pointeret og opsummerende form for med midtvejsrapporten at udvide samtalekredsen.

Arbejdsproces

Kommissionen har arbejdet i en toårig periode fra juni 2023 til marts 2025 dels i form af internatseminarer af 2-3 dages varighed i Fredericia, Aarhus og Aalborg, dels igennem en række heldagsmøder i Fredericia og København.

Formand Thomas Reinholdt Rasmussen har i samarbejde med Nete Enggaard og Tine Lindhardt tilrettelagt kommissionens arbejdsproces og har forestået afvikling af kommissionens møder. Fagsekretærerne har ført alle møder til referat.

Kommissionen har i løbet af sine første to årsværk afholdt 19 heldagsmøder, fire internatseminarer af to dages varighed og et internatseminar af tre dages varighed. Hertil kommer et møde med de danske biskopper ved formand Thomas Reinholdt Rasmussen og fagsekretærerne til præsentation af midtvejsrapporten.

Kommissionens arbejdsproces fra juni 2023 til marts 2025 har været struktureret således, at kommissionen i tre omgange (a, b og c) har arbejdet med de opgaver, den har fået stillet, og som er beskrevet i kommissoriet II, 1-10.

- a. Introduktion til og drøftelse af grundlæggende problemstillinger og overvejelser teologisk, liturgisk, sprogligt, historisk og aktuelt inden for de relevante områder med henblik på at skabe en fælles platform i det videre arbejde.
- b. Konkret arbejde med de opgaver, der er beskrevet i kommissoriet (II 1-7 samt 8-10), med henblik på vurdering af og beslutning om, hvorvidt og i hvilket omfang det nuværende dåbsritual evt. skal revideres, herunder et eller flere ritualer.
- c. i. Udarbejdelse af midtvejsrapport uden ændringer af det nuværende ritual samt udarbejdelse af vejledninger.
ii. Udarbejdelse af revision af det nuværende ritual samt af vejledninger
iii. Udarbejdelse af nyt ritual/ritualer med afsæt i a og b samt udarbejdelse af vejledninger.

Tilrettelæggelsen af arbejdsprocessen er sket med henblik på drøftelsernes fortsatte progression, herunder den tætte sammenhæng mellem kommissoriets punkt 6 og dets øvrige punkter.

Kommissionens mødeform har ud over foredrag indbefattet plenumdrøftelser, mindre gruppedrøftelser og tekstfremstilling. Hvert internat/møde har med afsæt i kommissionens kommissorium haft et bestemt tema, som er blevet belyst ved oplæg fra kommissionens medlemmer eller eksterne fagfolk, herunder præster med erfaring fra deres daglige arbejde i folkekirken.

Oversigt over foredrag og foredragsholder

Internat 13. august - 14. august 2023

- *Dåb i dag. Muligheder og udfordringer – med udblik til folkekirkenes nabolande* ved Ulla Morre Bistrup

- *Hvad er der på færde, når man arbejder liturgisk? Et praktisk teologisk blik på dåb og dåbsritual* ved Kirstine Helboe Johansen
- *Gennemgang af det nuværende dåbsritual med henblik på dåbsteologi og dåben som sakramente* ved Thomas Reinholdt Rasmussen
- *Det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag. Hvad forpligter, når vi taler dåb i dag?* ved Bo Kristian Holm
- *Hvem er nutidens forældre?* ved Lene Tanggaard

Heldagsmøde 11. september 2023

- *Dåbsritual og dåbsteologi i oldkirken: Vest og Øst* ved Niels Arne Pedersen
- *Dåb og de tre trosartikler* ved Niels Henrik Gregersen
- *Dåb og synd* ved Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen

Heldagsmøde 9. oktober 2023

- *Tro og sakramente med afsæt i Luther og Confessio Augustana* ved Thomas Reinholdt Rasmussen
- *Grundtvig: Dåbspagt, trosbekendelse og treenighed* ved Kristoffer Garne

Heldagsmøde 13. november 2023

- *Dåb i Det Ny Testamente: Hvilke dåbsmotiver (og evt. dåbstyper) finder man?* ved Kasper Bro Larsen
- *Hver en vandpyt i GT foregriber dåben: Det Gamle Testamente og dåb* ved Søren Holst
- *Nytestamentlige tekster i det autoriserede ritual og i forslag til nye ritualer* ved Jesper Tang Nielsen

Internat d. 24. november -25. november 2023

- *Dåbsritualet – mellem Luther, danske kirkelige traditioner og Bibelen* ved Kurt E. Larsen
- *Dåben er en engangshandling, der ofte finder sted. Et liturgihistorisk signalement af vilkårene for en dåbsliturgi, herunder dåbskollektens historik og ritualteologiske betydning* ved Jørgen Kjærgaard
- *Nye liturgiske bønner. Erfaringer fra den norske proces* ved Merete Thomassen
- *Kollekter og bønner. Tradition – fornyelse?* ved Christiane Gammeltoft-Hansen
- *Sprog og samtid. Erfaringer fra arbejdet med Højskolesangbogen* ved Mette Sanggaard
- *Sprogets poetiske dimension. Især rytme, billedsprog, retorik, paradoks* ved Erik Skyum-Nielsen
- *At tale poetisk om troen* ved Lisbeth Smedegaard Andersen

Heldagsmøde 10. januar 2024

- *Indledende spørgsmål om hjemmedåb. Teologisk, rituel og folkelig betydning samt aktualitet i dag* ved Marianne Christiansen
- *Fadder/vidne tiltale. Dens opgave og funktion teologisk, historisk og aktuelt* ved Marianne Christiansen
- *Forkortet tilspørgsel af trosbekendelse panel* ved Peter Skov-Jakobsen, Bodil Therkelsen og Kristoffer Garne.
- *Dåb uden for højmessens (i og uden for kirkens rum) samt inddragende symboler og tiltag i forbindelse med dåb* ved Nete Holm Andersen og Mette Gramstrup

Heldagsmøde 29. januar 2024

- *Folkelighed og folkekirkelighed: "Dåben har folkeligt set både traditionsbærende, kulturel og social betydning". Hvordan kan dåben belyses med afsæt i nyere empiriske undersøgelser?* ved Karen Marie Leth-Nissen

Internat 12. marts – 13. marts 2024

- *Dåb og dåbsritualet i økumenisk perspektiv – med udblik til den liturgiske revision i folkekirkens nabolande* ved Jonas Adelin Jørgensen

Heldagsmøde 23. april 2024

- *Belysning af kirkeretlige spørgsmål i forbindelse med kommissionens arbejde, herunder forkortet tilspørgsel, spørgsmål om hjemmedåb m.m.* ved Katrine Gunnersø Søndergaard

Heldagsmøde 15. maj 2024

- *Hvad gør dåben, og hvordan understøtter ritualet dåbens betydning?* ved Jesper Tang Nielsen

Internat 19. august – 21. august 2024

- *Dåbsritualet teologisk, liturgisk og sprogligt* ved Benedicte Hammer Præstholt
- *Dåben i højmissen: Nye tendenser i den nytestamentlige teologi og i ritualforståelsen* ved Gitte Buch-Hansen

Se for en samlet oversigt over eksterne foredragsholdere, titel og ansættelsessted: Eksterne foredragsholdere under bilag.

Midtvejsrapportens form og indhold

Dåbskommissionens midtvejsrapport er struktureret sådan, at den samlede kommission indledningsvist redegør for udgangspunktet for sit arbejde i henhold til kommissoriet og med henblik på kommissionens besvarelse af de spørgsmål, den er blevet stillet i sit kommissorium.

Herpå følger kommissionens svar på kommissoriets spørgsmål i den rækkefølge, spørgsmålene er stillet i kommissoriet, pkt. 1-10:

1. Behov for supplerende eller alternative bibelske tekstlæsninger ud over de to nugældende?
2. Behov for supplerende eller alternative kollekter på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads?
3. Behov for mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbsbøn og dåbskollekt samt af dåbsritualet generelt?
4. Forslag til formulering af kort tilspørgsel
5. Alternativ formulering af det indledende spørgsmål samt vurdering af, hvorvidt spørgsmålet bør fastholdes eller udelades
6. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual og dåbens betydning teologisk og som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund
7. Evt. konkrete forslag til ændringer i det nuværende ritual, herunder forslag til nyt ritual/ritualer
8. Vejledning vedr. dåb uden for højmissen
9. Vejledning vedr. anvendelse af inddragende symboler og tiltag ved dåb i højmissen samt ved særlige dåbsgudstjenester
10. Vejledning faddertiltale.

Hvert afsnit indledes med en kort pointeret sammenfatning af kommissionens svar; denne uddybes i et efterfølgende afsnit, hvor det relevante punkt i kommissoriet er gengivet, og kommissionen skitserer derpå hovedtræk af sine drøftelser i en længere form (pkt. 1-7).

Kommissoriets punkt 6 vedr. a) vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende ritual og b) dåben teologisk og som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund har form af en længere redegørelse fra kommissionens medlemmer. Kommissionens overvejelser, drøftelser og konkrete vurderinger vedr. kommissoriets punkt 6 har naturligt spillet en afgørende rolle for besvarelsen af kommissoriets øvrige spørgsmål.

Kommissionens besvarelse af punkt 6 forudsættes således under besvarelsen af kommissoriets enkelte punkter; derfor fremgår de relevante teologiske, liturgiske, historiske og aktuelle pointer under punkt 6 også løbende under besvarelsen af punkterne 1-5. Det betyder, at der i midtvejsrapporten optræder nogle gentagelser. Kommissionen har valgt denne fremgangsmåde for at følge den rækkefølge, der er skitseret i kommissoriet, ligesom det giver mulighed for at læse de enkelte punkter hver for sig.

Eftersom kommissionens arbejde har ført til konkrete forslag, fremlægges som punkt 7 tre liturgiske modeller (og ikke, som i kommissoriets formulering, ritualforslag), jf. ovenfor vedr. brugen af "modeller": 1) *En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag*, 2) *Moderat version af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster*, og 3) *Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster*.

Punkterne 8-10 udgøres af de tre vejledninger, som kommissionen ifølge sit kommissorium er blevet bedt om at udfærdige: Vejledning vedr. dåb uden for højmessens, vejledning vedr. anvendelse af inddragende symboler og tiltag ved dåb i højmessens samt ved særlige dåbsgudstjenester og vejledning til faddertiltale.

Hertil kommer to punkter, pkt. 11-12 ("Yderligere mindre justeringer"). Punkt 11-12 omhandler kommissionens overvejelser, vurderinger og eventuelle forslag til punkter, der ikke specifikt er nævnt i kommissoriet, men viste sig relevante i kommissionens arbejde med det nuværende ritual, dets teologi, liturgi og kontekst samt dets struktur.

De to punkter: 11) a. Korstegnelsesord, b. placering af Fredshilsen og Fadervor og 12) Forslag til revision af dåbsbekræftelse indledes – som under punkter 1-6 – med en kort opsummering af kommissionens overvejelser, der bliver efterfulgt af en uddybende redegørelse.

De oversigtsark, skemaer m.m., der i løbet af kommissionens første to årsværk er udarbejdet af fagsekretæren er, hvor det skønnes at bidrage til tilegnelse af midtvejsrapporten, vedhæftet som bilag.

Da der er tale om en midtvejsrapport, har kommissionen i gengivelsen af sine drøftelser tilstræbt en vis konsensus. De enkelte steder, hvor der i kommissionen har været divergerende holdninger, fremgår dette af midtvejsrapporten med henblik på at afsøge holdningen hertil blandt de relevante parter.

Thomas Reinholdt Rasmussen har i samarbejde med Nete Enggaard og Tine Lindhardt gennemgået og drøftet midtvejsrapportens indhold med kommissionen, der har gennemset og kommenteret

diverse materiale. Nete Enggaard har på baggrund heraf sammenskrevet den samlede midtvejsrapport med afsæt i skriftlige bidrag fra kommissionens medlemmer, kortere referater fra gruppedrøftelser ved kommissionens medlemmer og mødereferater ved fagsekretærene, herunder også overvejelser og pointer fra eksterne oplægsholdere.

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter bistår ved vidensmedarbejder, cand.theol., Ph.d., Karen Marie Leth-Nissen, kommissionen i udvikling af materiale (spørgeskema, dialogoplæg m.m.) til brug i hørings- og afprøvningsfasen i samarbejde med kommissionens fagsekretær. Karen Marie Leth-Nissen bidrager endvidere til den endelige systematisering og analyse af de indkomne data.

Benedicte Præstholt Hammer, sognepræst i Beder/Malling Pastorat og cand.theol., Ph.d., har bistået kommissionen som ekstern konsulent og forfattet en række forslag til takkebøn og slutkollekt, hvoraf kommissionen har udvalgt enkelte. Hvor det skønnes nødvendigt for helheden, har kommissionen viderebearbejdet et eller flere forslag. Øvrige forslag til takkebøn og slutkollekt m.m. er udarbejdet af kommissionen.

Kommissionen redegør nedenfor for udgangspunktet for sit arbejde med kommissoriets spørgsmål og fremlægger sine svar på samme i overensstemmelse med kommissoriets punktopstilling.

Dåbskommissionens udgangspunkt i henhold til kommissoriet og kommissionens besvarelse af kommissoriets spørgsmål

Det har været udgangspunkt for kommissionens arbejde, at dåben forstås som sakramente, dvs. som guddommeligt løfte om frelse i ord og tegn, og dermed som en frelsehandling. Som sakramente må dåben understøtte forståelsen af, at vi er én kirke på tværs af landet, og at alle menigheder er fælles om dåbens sakramente samt, at dåben som sakramente er fælles for hele den kristne kirke.

Samtidig har det været et udgangspunkt for kommissionens arbejde, at folkekirken står i en evangelisk-luthersk bekendelsestradition, og at denne tradition findes i mange former, som dåbsritualet skal kunne favne.

På baggrund af allerede eksisterende variationer inden for folkekirkenes dåbspraksis har kommissionen dels diskuteret nødvendige fællestræk i dåbspraksis for at sikre enhedsforståelsen (at alle døbes ind i den samme kirke med den samme dåb), dels omfanget af mulige variationer inden for et ritual, der erfares som udtryk for samme dåb.

Traditionens sprog er vigtigt, men må ikke stille sig i vejen for evangeliets formidling. Kommissionen har her arbejdet ud fra bevidstheden om, at dåben også er et ritual, dvs. at den har sit eget "sprog", som på den ene side ikke direkte kan oversættes til hverdagsprog, men på den anden side har brug for at komme til udtryk på en måde, der også rammer nutidens menneske.

I arbejdet har kommissionen ikke været i tvivl om det gældende dåbsrituals gyldighed og slidstyrke, og har derfor i høj grad arbejdet i forlængelse af det eksisterende rituals grundstruktur og karakter.

Kommissionen er også blevet bedt om at give en vurdering af vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual. I det arbejde har kommissionen på den ene side fundet en fin balance mellem 1., 2. og 3. trosartikel, men på den anden side også konstateret, at ritualet sine steder viser tilbage til sig selv (bl.a. i den indledende takkebøn og fokus på dåbsoplæring i faddertiltalen). Dermed underbetones det, at den døbte dels er skabt til at leve i den af Gud Fader skabte verden og dels optages i den kirke, som er udtryk for Helligåndens fællesskab.

Denne underbetoning i det nuværende ritual har kommissionen forsøgt at forholde sig til i sit arbejde med kommissoriets punkter, der er mundet ud i forslag til tre liturgiske modeller (Model I, II og III).

Samtidig er kommissionen blevet bedt om at forholde sig til ritualens erfaringsnærhed og behovet for eventuel sproglig fornyelse. Her har det været kommissionens vurdering, at der på den ene side er en glæde ved genkendeligheden i det nuværende ritual, og at der på den anden side også findes ønsker om mulighed for variationer.

Kommissionen har tilstræbt en balancegang mellem tradition og samtid og mellem fremmedhed og forståelighed.

I kommissionens arbejde med denne balance har det været afgørende at åbne for diskussionen af variationer i erkendelsen af, at ikke alle ønsker kan imødekommes, hvis ritualet fortsat skal fungere som fælles ritual.

På baggrund af disse overordnede iagttagelser og overvejelser har kommissionen forholdt sig til de enkelte punkter i kommissoriet.

I det følgende fremlægges kommissionens vurdering af de enkelte punkter.

1. Behov for supplerende eller alternative bibelske tekstlæsninger

Kommissionen anbefaler, at de to evangelielæsninger Matt 28,18-20 og Mark 10,13-16 er primære læsninger i dåbsritualet, som de har været siden 1912. De to tekster understreger sammen det væsentlige i dåbshandlingen.

Matt 28,18-20 tydeliggør, at kirken ikke døber i eget navn, men altid i Guds navn. Med "dåbsbefalingen" fra Mattæusevangeliet fremhæves Jesu ord til de første disciple som det mandat, som den kristne dåb bygger på. Kommissionen foreslår derfor, at denne læsning er den sidste inden selve dåbshandlingen.

Mens Matt 28,18-20 udtrykker dåbens evangelium til mennesker, er Mark 10,13-16 udtryk for menneskets modtagelse. Formuleringen hos Mark, at "den der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn" imødegår den misforståelse, at tro er en intellektuel præstation, og understreger den kristne tro som den tillidsfulde modtagelse af Guds nåde. Netop derfor passer Mark 10,13-16 lige godt på både barne- og voksendåb.

Kommissionen er dog bevidst om, at der i visse sammenhænge kan være behov for supplerende eller alternative læsninger, og peger på mulige tekster.

Uddybende om behov for supplerende eller alternative bibelske tekstlæsninger ud over de to nugældende

Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - supplerende bibelske tekstlæsninger (ud over de to nugældende), særligt til brug i forbindelse med dåb af unge og voksne, men også til dåb af børn. Herudover skal kommissionen vurdere, om de foreslåede læsninger skal være alternative eller supplerende til de allerede autoriserede tekster. (Kommissorium II, 1)

Det er kommissionens vurdering, at de to nuværende evangelielæsninger fra Mark 10,13-16 og Matt 28,18-20 sammen udtrykker det væsentligste i dåbshandlingen evangelisk-luthersk set.

Matt 28,18-20 har karakter af indstiftelsesord og begrundet dåben i Jesu løfte og befaling. Teksten understreger, at kirken ikke døber i eget navn, men altid i Guds navn. "Dåbsbefalingen" fra Mattæusevangeliet fremhæver Jesu ord til de første disciple som a) det mandat, den kristne dåb bygger på, b) dåben som indgang til livet som Jesu disciple og c) Jesu løfte om at være med sin menighed "alle dage indtil verdens ende".

Mark 10,13-16 har været en gennemgående tekst i såvel reformatriske som før-reformatriske dåbsritualer. Teksten, der handler om modtagelsen af Guds rige, koncentrerer den evangelisk-lutherske forståelse af tro som tillid. Formuleringen hos Mark, at "den der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn", imødegår den misforståelse, at tro er en præstation, og understreger den kristne tro som fundamental tillid.

Det har stået centralt i kommissionens drøftelser, at denne pointe ikke kom tydeligt frem i 1992- og 1912-ritualet, idet Mark 10 med overgangsformuleringen om at "hjælpe til Guds velsignelse ved at

døbe" først og fremmest blev knyttet til evangelietekstens tale om velsignelse i stedet for modtagelse som udtryk for troens tillid.

Kristen tro og dåb hører ifølge kristendommens historie og folkekirkens bekendelsesskrifter sammen. "At komme til tro" vil i den kristne tradition sige at modtage Helligånden; i dåben formidles troen ved Helligånden. Dåben både vækker og styrker et menneskes tro og tillid (se også under pkt. 6.b). Mark 10,13-16 markerer således vilkåret for enhver døbt og er samtidig konkret ift. situationen ved barnedåb.

Kommissionen mener ikke, at Mark 10 bør problematiseres til kun at handle om små børn. Evangelieteksten handler om menneskets forhold til Gud, uanset hvilken alder dåbskandidaten har. Den voksne kan naturligvis have en større bevidsthed om eller refleksion over sin tro, men troen er den samme, fordi tro grundlæggende set er tillid. Af samme grund anbefaler kommissionen, at den trosforståelse, Mark 10 rummer, berøres i dåbssamtale, prædiken, salmer el.lign.

Det er således kommissionens opfattelse, at de to nuværende tekster kan bruges til dåb af børn såvel som unge/voksne (jf. 1992-ritualet).

Ny rækkefølge og overgangsformulering

Kommissionen har valgt at bytte om på teksternes rækkefølge, så Mark 10,13-16 i Model I-III læses før Matt 28,18-20, der foreslås som fast anden læsning.

Det er kommissionens opfattelse, at en skriftlæsning på dette sted i ritualet skal begrunde dåben. Med Matt-tekstens nye placering fremhæves dåbens mandat tydeligt forud for trosbekendelsen og dåbshandlingen i den treenige Guds navn.

Det er blevet overvejet at udvide læsningen til at omfatte hele perikopen (Matt 28,16-20), men kommissionen finder ikke, at dette vil fungere, når Matt 28 er sluttekst.

Med placeringen af Mark 10 før Matt 28 har kommissionen endvidere søgt – indenfor ritualets nuværende struktur – at vende tilbage til intentionen i de danske dåbsritualer fra før 1912, der tydeligt skelnede mellem menneskets situation før og efter dåben. Mark 10 modsvarer nu i de tre modeller menneskets situation før dåb (jf. også den tidligere Bede-banke-bøn (Matt 7,7-8)), og etablerer så at sige horisonten for menneskets modtagelse af evangeliet, der lyder med Matt 28 (se bilag *Oversigt over danske dåbsritualer fra 1556 til 1992*).

Med teksternes nye rækkefølge har kommissionen desuden revideret den nuværende overgangsformulering, der i P. Madsens udgave dels lægger vægten på velsignelse, jf. ovenfor, dels understreger kirkens dåb i en grad, der nedtoner, at dåben først og fremmest er Guds handling (jf. "Så vil vi nu hjælpe dette barn/dig til Guds velsignelse, idet ...").

Med sammenhængen mellem Matt 28,18-20 og trosbekendelse/dåbshandling kan overgangsformuleringen findes overflødig og udelades. Skønnes der liturgisk, og teologisk, behov for en overgang, kan den nye formulering ("Så vil vi nu døbe dig/er i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn") benyttes, idet dåben som Guds handling (sakramente) hermed også understreges.

Forslag til supplerende og/eller alternative tekstlæsninger

I nogle sammenhænge kan der opstå behov for supplerende og/eller alternative læsninger. Kommissionen ønsker derfor at sende nedenstående forslag til tekstlæsninger i høring og afprøvning:

- Mark 1,9-11: Jesu dåb i Jordan – indgang til livet som Guds elskede barn (model II & III)
- Rom 6,3-4: Dåb som overgang til et nyt liv i kraft af Jesu død (model II & III)
- 1 Kor 12,13: Dåb som indgang til at være en del af Kristi legeme (model II & III)
- 2 Kor 5,17: Ny skabning i Kristus (model III)

Kommissionen har drøftet de nytestamentlige dåbstekster eksegetisk, teologisk, historisk, liturgisk og folkeligt, og har desuden orienteret sig i de tekstlæsninger, der benyttes i dåbsritualerne i Sverige, Norge og Tyskland.

De foreslåede tekster er – som de to nuværende – fælles om flere af de for Ny Testamente og oldkirke væsentlige betydninger ved dåb (se også under pkt. 6). Kommissionen har endvidere tilstræbt at pege på tekster, man vil kunne tilegne sig og spejle sig i, også som konvertit, ungt menneske eller voksen.

Mark 1,9-11 om Jesu dåb i Jordan var allerede i oldkirken model for de kristnes dåb, hvor dåbskandidaten får del i det, Jesus allerede har, nemlig status som Guds barn (dog ikke Guds søn). Teksten fremhæver flere motiver ved dåb, bl.a. sammenhængen mellem Fader, Søn og Helligånd, dåben ved vand og dåben som relation/identitet ("Det er min elskede søn"). Med sin oldkirkelige tyngde er Mark 1 også en tekst af økumenisk relevans. Luther brugte Jesu dåb i Jordan som motiv i sine dåbsritualer 1523 og 1526 og i salmen *Christus selv kom til Jordan*, og motivet spiller stadig en rolle i flere salmer i salmebogen, fx DDS 441, 141, 142.

Som supplerende/alternativ tekst kan Mark 1,9-11 endvidere bidrage til at åbne og nuancere det teologiske betydningspotentiale, der ligger i formuleringen "hvori du gør os til dine børn" (jf. "Det er min elskede søn").

Rom 6,3-4 er en klassisk og stærk dåbstekst, der tydeligt markerer, at der sker en livsforandrende overgang i dåben. Teksten taler med teologisk tyngde om dåbens betydning med baggrund i Jesu død. Rom 6 og tanken om genfødsel spiller også en afgørende rolle i Grundtvigs og Brorsons salmer, der beskriver, hvordan barnet døbes til Kristi "sejer-død" (DDS 446), og at "al ulyksalighed" er druknet af Gud i dåben (DDS 452).

1 Kor 12,13 beskriver tydeligt dåben som indgang til at være en del af Kristi legeme og fremhæver dermed et kristent fællesskabsmotiv, der tidligere har været nedtonet i danske dåbsritualer (jf. tredje trosartikel). Teksten fremhæver det fælles, man som menneske døbes til, uanset hvem man er. Dette formulerer 1 Kor mere eksplicit end Gal 3, 26-28, som kommissionen også overvejede, idet Gal 3, 26-28 kan læses som en negligering af de eksisterende forskelle mellem mennesker.

Kommissionen foreslår desuden (som pendant til Rom 6,3-4) 2 Kor 5,17, der i mere proklamatorisk form centrerer sig om dåbens nu, hvor noget nyt er blevet til.

Det er kommissionens vurdering, at de to episteltekster: Gal 3,26-28 og Tit 3,4-8 trods deres dåbsteologiske tyngde er sprogligt vanskelige, som de fremstår p.t. En gendigtning af Tit 3 findes i

bønsform (kollekt C) i Model I samt som indirekte reference i forslag til dåbsbekræftelse (Model II og III).

Joh 3,5 blev foreslået i Prøveritualet i 1963, men forslaget faldt. Kommissionen vurderer, at teksten i dag med sin tale om at fødes på ny dels kan virke malplaceret for forældre, der kommer med deres nyfødte barn, dels kan føre til misforståelser i retning af reinkarnation, hvorfor man har fundet det rigtigst med indirekte referencer til Joh 3,5 i de to forslag til dåbsbekræftelse i Model II og III.

2. Behov for supplerende eller alternative kollekter på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads

Kommissionen fremlægger fem mulige forslag til alternative kollekter ved siden af den nuværende indledende kollekt/takkebøn af P. Madsen fra 1912 og to alternativer ved siden af den nuværende afsluttende kollekt.

Kommissionen har i arbejdet med den indledende takkebøn og den afsluttende kollekt lagt vægt på, at kollekterne forholder sig tydeligt til de tre trosartikler, og forsøger at tage højde for de perspektiver, som nogle finder ubetonet i det nuværende ritual, fx skabelse og sendelse. Samtidig er der lagt vægt på, at bønnerne har en sproglig rytme og prægnans, der gør dem velegnede som liturgiske tekster. Desuden har kommissionen bestræbt sig på, at de foreslåede kollekter kan bruges til dåb af børn, unge og voksne, og uafhængigt af, om man måtte vælge en anden tekstlæsning end Mark 10, 13-16.

Det betyder, at kollekterne ikke nødvendigvis har samme sprogtone og stilleje, og at de fremhæver dåbens sammenhæng med de tre trosartikler på forskellig måde.

Uddybende om behov for supplerende eller alternative kollekter på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads

Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - supplerende bønner på den nuværende takkebøns og dåbskollekts plads, særligt til brug i forbindelse med dåb af unge og voksne, men også ved dåb af børn. Der kan være tale om nyformulering, men også om allerede skrevne dåbsbønner. Kommissionen skal endvidere vurdere, om de foreslåede bønner skal være alternative eller supplerende til de allerede autoriserede bønner. (Kommissorium II, 2)

Den indledende takkebøn

Kommissionen foreslår ved siden af den nuværende takkebøn af P. Madsen fra 1912 (kollekt A) fem mulige bud på alternative kollekter: Kollekt B, C, D, E og F, der kan bruges i stedet for kollekt A.

De i alt seks kollekter fordeler sig forskelligt i de tre liturgiske modeller, men de enkelte kollekter indgår som hovedregel i flere af modellerne, hvorved det fælles ved model I-III understreges (se skema nedenfor)

Den afsluttende kollekt

Kommissionen foreslår ved siden af den nuværende afsluttende kollekt, Afsluttende kollekt A (en ældre søndagskollekt, som fra 1895-revisionen er knyttet til dåbsritualet som afslutningskollekt), to alternativer: Afsluttende kollekt B og Afsluttende kollekt C, der igen som hovedregel indgår i flere af de tre modeller (jf. ovenfor; se skema) og kan benyttes i stedet for Afsluttende kollekt A.

Gennemgående I-III Kun I & II Variation II-III Særegent I, II & III	Model I En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag	Model II Moderat revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster	Model III Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster
Lovprisning			
Takkebøn	Kollekt A (1912)	Kollekt A (1912)	
	Kollekt B	Kollekt B	Kollekt B
	Kollekt C	Kollekt E	Kollekt E
		Kollekt D	Kollekt F
(Afsluttende dåbskollekt)	Afs. kollekt A	Afs. kollekt A	
	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B
		Afs. kollekt C	Afs. kollekt C

Kommissionens overvejelser

Kommissionen har i sit arbejde med den nuværende takkebøn og den afsluttende dåbskollekt, herunder kollekternes brug i forhold til dåb af unge og voksne, analyseret og fortolket en række kollekter og bønner fra de reformatoriske danske dåbsritualer (herunder også Luthers ritualer fra 1523 og 1526) og frem til i dag teologisk, liturgisk og folkeligt (Prøveritualbogen 1963, Betænkning 973 (1983), Tillæg til Alterbogen 1993, Kollekt og bønner 2009, Gudstjenestens Bønner 2012 samt tilsendt materiale). Desuden har kommissionen orienteret sig i kollekter og bønner fra dåbsritualerne i Sverige, Norge og Tyskland.

Kommissionen betragter bøn som en umiddelbar menneskelig henvendelsesform, og finder det derfor naturligt, at man i forbindelse med kollekter og bønner arbejder med at formidle dåbens betydning ind i nye kontekster og ind i samtiden. Der er gennem dåbsritualets historie kommet nye kollekter til, og det er kommissionens vurdering, at en vis variation i dåbskollekter og -bønner allerede gør sig gældende i Den danske Folkekirke.

Der er i kommissionen forskellige holdninger til forholdet mellem begrebsligt sprog, her i betydningen sprog, der direkte genbruger traditionens ord og begreber ("synd", "nåde", "samfund", "genfødsel" o.lign.), og billedligt – poetisk – sprog. Endvidere er der i kommissionen forskelligt syn på behovet for – og graden af – en fornyelse af traditionens sprogbrug.

Kommissionen har i sit arbejde med den indledende takkebøn og den afsluttende kollekt lagt vægt på, at kollekterne, dels har en tydelig trinitarisk forankring, dels har en sproglig rytme og prægnans, så de fungerer som liturgiske tekster, der skal høres. Desuden har kommissionen fundet det vigtigt, at de foreslåede kollekter kan bruges til dåb af både børn, unge og voksne, og uafhængigt af, om man måtte vælge en anden tekstlæsning end Mark 10, 13-16, ligesom man har tilstræbt et kønsneutralt sprog.

Yderligere har kommissionen i nogle af kollekterne søgt at undgå sprogbrug, der gør brug af familiemetaforik, da dette kan opfattes sentimentaliserende (se nedenfor om den indledende takkebøn).

Det er kommissionens opfattelse, at de fem forslag til indledende takkebøn alle – med forskellige ord og billeder – udtrykker dåben som sakramental modtagelse af Helligånden, genfødsel, syndsforladelse og evigt liv. Forslag til kollekter, både indledende takkebøn og afsluttende dåbskollekt, søger endvidere at tydeliggøre dåbens sammenhæng med de tre trosartikler, herunder 1. trosartikel om Gud som skaber og opretholder samt 3. trosartikel om Helligånden og det nye liv i dåben, den døbte sendes ud til. Kollektterne har ikke nødvendigvis samme sprogtoner og stilleje.

Den indledende takkebøn og den danske debat om Guds barn

Den nuværende indledende takkebøn udtrykker genfødslen i dåben med formuleringen ”hvori du gør os til dine børn”, hvilket er i overensstemmelse med de nytestamentlige, oldkirkelige og lutherske/grundtvigske forståelser af, at dåben giver barnekår hos Gud. I den kristne tradition betegnes dåben med to begreber:

- Adoption. Mennesket får i dåben del i Kristi tillidsfulde forhold til Gud, som derfor kaldes far
- Genfødsel. Menneskets forhold til skaberen fødes på ny i overensstemmelse med det, der var intentionen i skabelsen.

Dåben som en ny fødsel (med baggrund i Jesu Kristi død og opstandelse) peger tilbage på 1. trosartikel og frem mod 3. trosartikel og det nye liv, man træder ind i som døbt. Dåben er både en genfødsel af det menneske, der allerede er skabt og villet af Gud, og en vej ind i troens, håbets og kærlighedens nye liv.

At man bliver Guds barn i dåben er imidlertid blevet problematiseret i Den danske Folkekirke igennem de seneste ca. 15-20 år, idet bønnens udsagn er blevet opfattet ekskluderende; den kan høres, som om dåben sætter skel mellem døbte og udøbte, og man har efterlyst en tydeliggørelse af, at alle fra skabelsen er Guds børn. Det, der skulle være et glædeligt budskab om genfødsel og et utvetydigt løfte om Guds faderlige kærlighed, er således af nogle blevet opfattet som det modsatte (se også under pkt. 6.b).

Kommissionen tager anfægtelsen over formuleringen i takkebønnen alvorligt. Takkebønnens funktion er ikke at føre til anfægtelse eller spekulation over forholdet mellem døbte og udøbte, men at invitere ind i evangeliet. Det er en særdansk tradition, at formuleringen står så kontant i en indledende bøn. Før ritualrevisionen i 1912 blev det, at mennesket bliver Guds barn i dåben, sagt med andre udtryk og billeder og på andre steder i ritualen, selvom tanken var den samme.

Både Biblen og salmebogen kan bruge det udtryk, at vi kaldes Guds børn (Matt 5,9; 1 Joh 3,1; DDS 430,3), ligesom det spiller en væsentlig rolle i den kristne tradition. En ændring til denne formulering ville dog på baggrund af debatten kunne høres som en svækkelse af dåbens sakramentale indhold.

Kommissionen har således fastholdt den nuværende takkebøn (Model I og II), og har samtidig fremlagt forslag, hvor sakramentets betydning og det, at man i dåben får barnekår, kommer til udtryk på andre måder (kollektforslag B, C, D, E, F). Se i den forbindelse også under punkt 1 vedr. forslag til Mark 1,9-11 som tekstlæsning (Guds stemme, der lyder ved Jesu dåb: ”Det er min elskede søn”, klinger med i den nuværende takkebøns formulering, at man bliver Guds barn i dåben).

Uddybende om forslag til indledende kollekt

Kollekt A, en nænsom sproglig revision af den nuværende takkebøn, ligger i lige linje med den tradition, vi kender, og lægger sig sprogligt tæt op ad det indhold i dåben, som er udtrykt i folkekirkens bekendelsesgrundlag. Bønnen udtrykker tydeligt relationen mellem Gud og den døbte og understreger dåb som indlemmelse i en menighed.

Himmelske Far.

Tak, fordi du ved din Søn
har givet os den hellige dåb,
hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden
med syndernes forladelse og det evige liv.

Vi beder dig:

Tag i nåde mod dette barn/disse børn,
som vi bærer frem for dit ansigt.
Modtag det/dem i din menighed,
og bevar det/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!

Amen.

Ved dåb af voksne:

Vi beder dig:

Tag i nåde mod ham/hende/dem,
som i dag kommer til den kristne dåb.
Modtag ham/hende/dem i din menighed,
og bevar ham/hende/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!

Amen.

Kollekt B er en genfortolkning af P. Madsens bøn og ligger sprogligt og indholdsmæssigt tæt på denne; første trosartikel og referencen til Gud som skaber er styrket for at gøre dåbens sammenhæng med skabelsen mere tydelig. Bønnen fremhæver kristendommens "treklang": tro, håb og kærlighed, der også folkeligt står stærkt, og her bl.a. indrammer menighedens forhåbninger for den, der døbes.

Himmelske Far, livets skaber.

Tak, fordi du kommer til os i dåben!
Tak, fordi du ved din Ånd fornyer os
til et liv i tro, håb og kærlighed,
og ved din Søn befrier os
fra syndens og dødens magt,
så vi kan leve frimodigt som dine elskede børn.

Vi beder dig for ham/hende/dem, der i dag skal døbes:

Lad det altid være hans/hendes/deres styrke og glæde,
at han/hun/de hører til hos dig.

Bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab
nu og i al evighed.

Amen.

Kollekt C er en gendigtning af teksten fra Tit 3,3-5, der er en klassisk dåbstekst. Bønnen fremhæver bl.a. arvingsmotivet og skærper derved forståelsen af dåben som indgangen til det evige liv. Menigheden inddrages her i forbønnen og får en mere central rolle end i P. Madsens kollekt.

Himmelske Far.

Tak, fordi du i din Søn.

har åbenbaret din kærlighed til mennesker.

Tak for dåben,

hvor du ved vand og Helligånd

genføder og fornyr os,

og gør os til arvinger til det evige liv.

Vi beder dig:

Tag imod det barn/de børn/det menneske,

vi bærer til dig/som kommer til dig,

og giv ham/hende/dem del i alt dit.

Styrk os alle i tilliden til din barmhjertighed,

så vi må leve med dig og hele din menighed nu og altid.

Amen.

Kollekt D koncentrerer i indledningen dåbens trinitariske forankring. Som Kollekt B bruger bønnen treklangen: tro, håb og kærlighed, og genskriver desuden traditionelle begreber med andre ord, fx "dødens og ondskabens magt" som udtryk for syndsforladelse.

Livets skaber, himmelske Far.

Tak, fordi du i dåben

forener os med din Søn

og fornyer os ved din Ånd!

Vi beder dig:

Tag imod ham/hende/dem,

der i dag bæres til/kommer til dåben.

Genfød ham/hende/dem til et nyt liv i tro, håb og kærlighed.

Gør ham/hende/dem fri af dødens og ondskabens magt,

og bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab

nu og i al evighed.

Amen.

Kollekt E er et eksempel på en sproglig fornyelse, der gennem et mere sanseligt og fysisk sprog fremhæver andre dåbsteologiske motiver end den nuværende takkebøn. Bønnen peger således konkret ind i ritualet (vand og kors), og understreger allerede i sin indledning referencen til 1. trosartikel. Menighedsbegrebet er udfoldet (fællesskab med dig og med hinanden) og bønnen afslutter med en reference til Rom 8,28-29.

Gud vor Far, himlens og jordens skaber,

tak for livet

og for dåben, der giver os liv på ny.

Vi beder dig:

Gør dåbsvandet til en kilde fuld af nåde,

og lad din Helligånd føre os

til fællesskab med dig og med hinanden,
for overladt til os selv kan vi ikke leve.
Lad korsets tegn
styrke os i troen på,
at du er med os i liv og død,
og at intet kan skille os fra den kærlighed,
som du viser os i din søn, Jesus Kristus.
Amen.

Kollekt F peger som Kollekt E konkret ind i ritualet (vand og kors), og har desuden flere metaforer kombineret med aktive verber, der tydeliggør, at der sker noget i dåben. Korset og dermed 2. trosartikel er sprogligt til stede som en horisontal 'række ud' (i modsætning til det senere fald); synd formuleres gennem billedet af "faldet", og dåbens nåde og løfte tilsvarende som Gud, der griber (ind) – billeder, der folkeligt set kan have resonans. Bønnen tydeliggør også 3. trosartikel og det fremadrettede liv i dåben i verden.

Gud, vores Far.
Tak for kærlighedens kilde.
Lad dens vand strømme over barnet/ham/hende/dem,
vi nu døber.
Slå korsets tegn over hans/hendes/deres ansigt og hjerte,
så det er præget i ham/hende/dem,
at han/hun/de hører sammen med livets Gud, dødens overmand.
Lad ham/hende/dem vokse i troen på,
at han/hun/de ikke kan falde dybere,
end at du griber ham/hende/dem igen.
Ræk ham/hende/dem hver morgen en ny dag,
hvor han/hun/de kan give den kærlighed videre,
han/hun/de selv bliver båret af.
Amen.

Uddybende om forslagene til slutkollekt

I forlængelse af arbejdet med indledningskollekten fremlægger kommissionen også tre forslag til gudstjenestens afslutningskollekt, der lægger sig i forlængelse af sprog og indhold i indledningskollektene.

Kollekt A, en nænsom sproglig revision af den nuværende slutkollekt, gentager, hvad man hørte i forbindelse med selve dåben, og bruger klassiske formuleringer, hvormed der sluttet en ring. Den indeholder også en bøn for fremtiden.

Herre, vor Gud, himmelske Fader!
Vi takker dig af hjertens grund,
fordi du har ladet os komme til den nådefulde dåb,
hvori du skænkede os syndernes forladelse,
Helligånden og det evige liv for din Søns, Jesu Kristi, skyld.
Vi beder dig:
Bevar os i troen,
Så at vi aldrig tvivler om denne din gave,
og styrk os ved din Helligånd

til at stride mod synden og blive i vor dåbs nåde,
indtil vi bliver til evig tid salige,
ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre,
som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed,
én sand Gud fra evighed og til evighed.
Amen.

Kollekt B indleder med at henvende sig til den treenige Gud. Sprogligt genbruger slutkollekten klassiske formuleringer og føjer hertil den mere "folkelige" treklang: tro, håb og kærlighed. Bønnen understreger både dåbens løfte og den døbtes liv i dåben.

Himmelske Far!
Tak for det løfte,
du har givet os i dåben,
at vi hører til hos dig
og kan stole på din kærlighed til os
ved din Søn Jesus Kristus.
Vi beder dig:
Hjælp os ved din Ånd til at leve det nye liv,
vi er genfødt til, i tro, håb og kærlighed,
og trøst og styrk os med syndernes forladelse indtil det evige liv.
Hold os fast i troen på dåbens gave,
at hverken liv eller død kan skille os fra dig,
du, som med din Søn og Ånd lever og råder fra evighed til evighed.
Amen!

Kollekt C er præget af et mere ligefremt sprog. Skabelsesteologien får her en mere fremtrædende rolle med fremhævelsen af dåben som en fornyelse af kærligheden. Bønnen breder livet i dåben ud til det fælles liv i frihed og ansvar for hinanden.

Gud, himlens og jordens skaber.
Tak fordi du med dåben
har fornyet os i din kærlighed.
Bevar os i troen på din søn, Jesus Kristus,
der har overvundet døden og alt ondt.
Lad din Helligånd give os frihed og mod til at leve i verden
i fællesskab med dig og med ansvar for hinanden,
indtil vi engang bliver ét i dig,
Fader, Søn og Helligånd.
Amen!

3. Behov for mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbskollekt og af dåbsritualet generelt

Kommissionen har fremsat et forslag til nænsom sproglig justering af den nuværende indledende kollekt og af dåbsritualet generelt. De sproglige justeringer vedrører enkelte ord, der i dag kan virke fremmedgørende eller lægge op til misforståelser, og er forsøgt foretaget uden at ændre ritualets teologiske betydning.

Justeringen er indarbejdet i kommissionens tre forslag til liturgiske modeller, Model I, II og III.

Uddybende om behov for sproglige justeringer af den nuværende dåbskollekt og af dåbsritualet generelt

Kommissionen skal overveje evt. behov for - og i givet fald komme med forslag til - mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbsbøn og dåbskollekt samt dåbsritualet generelt. Kommissionen skal i den forbindelse ikke forholde sig til bibeltekster, trosbekendelse og Fadervor. (Kommissorium II, 3)

Det er kommissionens vurdering, at der er behov for en nænsom sproglig justering af den nuværende dåbsbøn og dåbskollekt (takkebøn og afsluttende dåbskollekt) samt af det eksisterende ritual generelt (se *Nænsom sproglig revision af 1992-ritualet* under bilag).

Den sproglige justering foreslår således udeladelse af enkelte ord og teologisk ny "oversættelse" af ord/begreber, hvis betydning med fordel kan klargøres, fordi de i dag kan virke fremmedgørende eller lægge op til misforståelser ("enbåren", "åsyn", "indlem", "samfund", "her og hisset" m.fl.). Justeringen berører ikke centrale formuleringer og led, der i dansk reformatorisk tradition har en særlig teologisk tyngde ("synd", "nåde", "salighed" m.fl.), og heller ikke trosbekendelse og Fadervor. Den er gennemført med henblik på i sin helhed at fastholde det nuværende rituals teologi, stilleje og sprogtone.

Kommissionen har i den forbindelse ikke forholdt sig til bibeltekster (oversættelse), trosbekendelse og Fadervor. Kommissionen er opmærksom på, at der i skrivende stund pågår et oversættelsesarbejde med henblik på en ny autoriseret bibeloversættelse i år 2036. Det vil naturligt få betydning for de bibeltekster, der direkte som indirekte indgår i et autoriseret dåbsritual for Den danske Folkekirke.

4. Forslag til formulering af kort tilspørgsel

Kommissionen anbefaler, at lang tilspørgsel foretrækkes på baggrund af den betydning, den spørgende tilsigelse af trosbekendelsen som udtryk for dåbspagten til hver døbt har i dansk liturgisk tradition og teologi.

Kommissionen anerkender samtidigt begrundelserne for anvendelse af kort tilspørgsel, der allerede er i brug i folkekirken, og henstiller til, at lang og kort tilspørgsel sidestilles som muligheder. Kommissionen foreslår muligheden for at anvende fælles trosbekendelse (efter stedets skik) efter konfirmationsritualet (Model I og II) og fælles trosbekendelse (efter stedets skik) med kort tilspørgsel uden forsagelse (Model III). For at markere, at enhver dåb i den treenige Guds navn, er en fulgyldig dåb, vælger kommissionen at tale om kort og lang tilspørgsel.

Desuden foreslår kommissionen en tilbagevenden til de tidligt reformatoriske/lutherske tilspørgselsord: "Vil du døbes?".

Uddybende om forslag til kort tilspørgsel

Kommissionen skal overveje samt komme med forslag til formulering af forkortet tilspørgsel af trosbekendelsen i forbindelse med dåben ved gudstjenester, hvor trosbekendelsen siges eller synges af menigheden i fællesskab. Endvidere skal kommissionen vurdere de teologiske, rituelle og folkelige aspekter, som forkortet tilspørgsel vil indebære. (Kommissorium II, 4)

Den generelle holdning i kommissionen er, at fuld tilspørgsel til hver enkelt dåbskandidat er væsentligt og må foretrækkes. Det skyldes ikke kun den betydning, trosbekendelse og tilspørgsel tillægges i dansk liturgisk tradition og teologi, men også hensynet til, at tilspørgslen til den enkelte dåbskandidat har både fylde og tyngde liturgisk. Hver enkelt døbt modtager hele dåbspagten udtrykt som en spørgende tilsigelse af trosbekendelsen.

Kommissionen har samtidigt forståelse for begrundelserne for anvendelse af kort tilspørgsel, der sine steder allerede er i brug i folkekirken, herunder 'nedslidning' af trosbekendelsen folkeligt set og det praktiske hensyn til gudstjenestens forløb ved mange dåb i højmessens. Dertil kommer et ønske om teologisk og liturgisk at markere, at dåbsbarnet/dåbskandidaten døbes ind i menighedens tro eller fælles bekendelse, herunder også menighedens ønske om at kunne fremsige eller synge med på den fælles trosbekendelse.

Kommissionen har desuden lyttet til den kritik af tilspørgslen, der er fremsat fra forskellig side, og som handler om, at tilspørgslen i sin lange form, imod sin intention, kan opfattes som eksamination og trosoverhøring.

Særligt den grundtvigske indflydelse gør i dansk sammenhæng, at Den apostolske Trosbekendelse spiller så stor en rolle som dåbs- og gudstjenestebekendelse. Grundtvig anså trosbekendelsen i dåben som en pagt, Gud slutter med den enkelte; der var for Grundtvig ikke tale om en adgangseksamen, men en indbydelse. Det er formentlig årsagen til, at folkekirken modsat flere af sine nabokirker fortsat har et dåbsritual, hvor dåbskandidaten i dåbens centrale led spørges direkte på trosbekendelsens ord.

Det er tidligere blevet hævdet, at en dåb uden fuld tilspørgsel er en ”forkrøblet dåb”. En dåb i den treenige Guds navn er, som nøddåbsritualet illustrerer, altid en fuldgyltig dåb. Det er derfor mere frugtbart teologisk at tale om en kort og en lang form af trosbekendelsen snarere end fuld/forkortet. Også begrebet ”kort tilspørgsel” har sin mening i, at tilspørgslen, uanset formen, handler om indlemmelsen i hele den pagt, mennesket møder i trosbekendelsen.

Dertil kommer, at der er teologiske argumenter for rituelt at understrege dåbsbekendelsen også som menighedens bekendelse. Folkekirkens bekendelsesskrifter understreger, at troen vækkes i dåben (jf. Den Augsburgske Bekendelse, artikel 13); det er tilspørgslen – i lang og kort form – med til at tydeliggøre liturgisk. Reformationen har på dette punkt rødder i middelalderen og oldkirken, hvor Den apostolske Trosbekendelse er vokset ud af den spørgende form i dåbsritualet, der også har været selve ordene, der døbttes på.

Det er derfor kommissionens forslag, at man har både lang og kort tilspørgsel som sidestillede muligheder i dåbsritualet, således at den eksisterende praksis og teologi tilgodeses. I Model I, II og III er de to former foreslået som sidestillede.

Det forudsættes ved brug af kort tilspørgsel, at trosbekendelsen efter stedets skik siges eller synges lige inden korstegnelse.

- Det vil være mest naturligt, at dåben i højmissen ligger på den fælles bekendelses plads, men er op til de enkeltes skøn, stedets skik og/eller eventuelle vejledninger.
- Spørgsmålet følger (jf. dets korte form) umiddelbart efter den fælles bekendelse indledt med korstegnelsen.
- Placering af korstegnelsen mellem den fælles bekendelse og den korte form åbner mulighed for, at forældre, faddere m.fl. kan gå op til døbefonten efter bekendelsen og dermed undgå at føle sig udstillede.
- Det kan overvejes, hvorvidt den korte form fungerer til dåb uden for højmissen, jf. at ikke alle dåbsfamilier og -følger er fortrolige med den lange form – evt. kan man alt efter situationen vurdere, om der bruges kort eller lang tilspørgsel.
- Når der er dåb, kan trosbekendelsen som selvstændigt led af gudstjenesten bortfalde, jf. Højmesseordningen.

Forslag til formulering af kort tilspørgsel

Det har været afgørende i kommissionens drøftelser, at den korte tilspørgsel ikke må antage karakter af en ny mini-bekendelse eller en bekendelse ”light” ved siden af Den apostolske Trosbekendelse. Kommissionen har i den sammenhæng overvejet, hvilke ord og begreber i Den apostolske Trosbekendelse — der bør fremhæves, og hvilke der ikke bør.

Et forslag har lydt:

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den almægtige, Himlens og Jordens skaber, og på Jesus Kristus, hans enbårne søn, vor Herre, og på Helligånden med det evige liv? – Ja!

Et andet forslag har været en kortere udgave af ovenstående:

”NN. Forsager du Djævelen? Ja! Tror du på Gud Fader, på Jesus Kristus og på Helligånden? – Ja!

Kommissionen har desuden diskuteret, hvorvidt en kort tilspørgsel bør referere tilbage til menighedens fælles bekendelse eller bekendelsens ordlyd.

Et forslag har fx lydt:

Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden, sådan som den kristne bekendelse lød/sådan som vi sammen har bekendt? – Ja!

Man har i den sammenhæng yderligere drøftet muligheden for en helt kort formulering: ”Vil du døbes?” eller ”Vil du døbes i den tro, som vi sammen har bekendt/i den kristne tro, som den netop har lydt i vores fælles bekendelse?”

Kommissionen har valgt at undgå en reference til menigheden og bekendelsens ordlyd. Det skyldes fortrinsvist hensynet til, at tilspørgslen – heller ikke i sin korte form – bør kunne misforstås som en overhøring i den kristne tro samt ønsket om at fastholde dåbspagtens karakter af direkte tilsigelse og pagtslutning. Af samme grund frafaldt man en helt kort formulering.

Man kender allerede fra konfirmationsritualet en kort tilspørgsel til trosbekendelsen, der også er folkeligt kendt. Det har gjort det nærliggende – også af hensyn til sammenhængen mellem folkekirkens ritualer, herunder dåb og konfirmation – at anvende denne som kort tilspørgsel ved dåb, skønt den tre-leddede form herved mistes:

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden? – Ja!”.

Dåbstilspørgslen: ”Vil du døbes?”

Kommissionen foreslår i sammenhæng med tilspørgslen at vende tilbage til den tidligt reformatoriske (lutherske) spørgemåde: ”Vil du døbes?” (jf. Palladius’ Alterbog 1556).

Ritualets nuværende formulering, ”Vil du døbes på denne tro?”, kan bidrage til den ovenfor nævnte misforståelse folkeligt set, at tilspørgslen er en slags troseksamination.

Det er endvidere kommissionens opfattelse, at formuleringen i dag kan høres som om troen er en genstand eller en samling læresætninger, eventuelt tenderende en intellektualisering, mens tro evangelisk-luthersk som nævnt er udtryk for et tillidsfuldt forhold.

Intentionen i døbeformularen ”vil du døbes på denne tro?”, der går tilbage til 1580, er at tydeliggøre og fastholde, at troen, der ”døbes på” – eller troen, der tager imod evangeliet – formidles ved Helligånden i dåben. Man spørger derfor på én gang foregribende og bekræftende: Det Ja!, der lyder som svar ved tilspørgslen, er et ja tak til i dåben at løftes ind i den nye relation til den korsfæstede og opstandne, som *er* troen, og som den døbte lever ud af. Kommissionen har her overvejet

formuleringen "Vil du døbes i denne tro?", der udtrykker den evangelisk-lutherske forståelse af tro som tillid og modsvarer "i tillid til/i forvisning om ", men har fundet det rigtigst at undgå nyformuleringer.

Kort tilspørgsel uden forsagelse

Endelig har kommissionen sendt et forslag til revideret kort tilspørgsel uden forsagelse i høring og afprøvning:

 NN: Tror du på Gud Fader, og på Jesus Kristus, hans søn, og på Helligånden? – Ja!

Det skyldes det, at forsagelsen i dåbsritualet kan synes at fylde uforholdsmæssigt meget ved kort tilspørgsel. Også i den korte form fastholdes den væsentlige identifikation af de tre personer (Gud Fader, Søn og Helligånd), der er bærende for dåben som et nyt forhold/pagt mellem Gud og den døbte. Desuden er forsagelsen fremsagt i den fælles trosbekendelse forud for korstegnelsen. Forslaget findes i Model III.

I den korte tilspørgsel uden forsagelse har kommissionen endvidere udeladt enkelte ord/begreber ("Den Almægtige" og "Enbårne") med henblik på kort og koncis sproglig form.

5. Det indledende spørgsmål

Kommissionen anbefaler, at det indledende spørgsmål: "Er barnet/du hjemmedøbt?" bortfalder. Det er kommissionens vurdering, at spørgsmålet om hjemmedåb/tidligere dåb med fordel kan afklares i den indledende dåbssamtale, hvor også spørgsmålets teologiske betydning kan berøres. Ønsker man fortsat at anvende spørgsmålet som indledning til dåbsritualet, foreslår kommissionen formuleringen: "Er barnet/du allerede døbt?".

Uddybende om det indledende spørgsmål

Kommissionen skal overveje og komme med forslag til en alternativ formulering af det indledende spørgsmål i dåbsritualet om hjemmedåb og give sin vurdering af, hvad det vil betyde teologisk, rituelt og folkeligt at undlade spørgsmålet frem for at fastholde det som indledning af dåbsritualet. (Kommissorium II, 5)

Kommissionen anbefaler, at det indledende spørgsmål: "Er barnet/du hjemmedøbt?" bortfalder. Det er kommissionens opfattelse, at spørgsmålet kun benyttes sjældent, hvorfor et bortfald af det indledende spørgsmål ikke kan forventes at have betydning folkeligt set. Hertil kommer, at spørgsmålet om hjemmedåb med sin nuværende placering i ritualen ikke fungerer liturgisk, idet Lovprisningen fra 1 Pet 1,3 fremstår som et svar på, at dåbskandidaten ikke er tidligere døbt.

Spørgsmålet kom i 1685 ind som en del af selve ritualteksten, mens det før det var et spørgsmål i dåbssamtalen inde i kirken (Kirkeritualet 1537/39). De to tidligere kommissionsarbejder, Prøveritualbog 1963 og Betænkning 973 (1983), foreslog, at spørgsmålet blev henholdsvis omformuleret eller bortfaldt. I dag har man dåbssamtaler i hjemmene, og det er naturligt, at spørgsmålet afklares her.

I forbindelse med dåbssamtalen kan også det indledende spørgsmåls teologiske betydning berøres, dels understregningen af, at dåben ikke er kirkens ejendom, men – i evangelisk-luthersk forståelse – tilhører alle og, i yderste nødstilfælde, kan foretages af alle døbte, dels spørgsmålets betydning i forhold til gendåb.

Hvis spørgsmålet fastholdes, foreslår kommissionen formuleringen: "Er barnet/du allerede døbt?".

6. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual og dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund

6.a. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual

Det er kommissionens vurdering, at det i folkekirkens autoriserede dåbsritual er tydeligt, at den Gud, der handler i sakramentet, er den treenige Gud: Dåben er Faderens gerning i Sønnen ved Helligånden, og dåbsritualet er således klart trinitarisk.

Dåbsritualet har en stærk sammenhæng mellem de tre trosartikler, når det drejer sig om forholdet mellem den enkelte og den treenige Gud, men er svagere, når det handler om at inddrage den verden, som dåben forudsætter (1. trosartikel), og som den døbte skal leve i/sendes ud til (3. trosartikel).

Det kan overvejes, om dåbens sammenhæng med 1. trosartikel og 3. trosartikel kan gøres mere eksplicit, dels for at forbinde talen om en skaber med dåben, dels for at tydeliggøre forholdet mellem den enkelte døbte, menigheden og verden, som kirken befinder sig i.

6.b. Dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund

Det er kommissionens opfattelse, at dåben som ritual betragtet hverken kan eller skal forklare alt, der er at sige om dåb, men derimod fungere som den sakramentale grundhandling, der efterfølgende kan fortolkes og forkyndes.

Dåben handler om den Gud, der døber, og det menneske, der døbes. De ledsagende ord, der omkranser dåben i form af kollekter m.m., kan udtrykke og accentuere dette forhold på forskellig måde.

Uddybende om vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual og dåbens betydning som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund

Kommissionen skal give sin vurdering af vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual. Tilsvarende skal kommissionen give sin vurdering af dåbens betydning teologisk og som sakramente i spændet mellem tradition og bekendelse på den ene side og samtid og samfund på den anden side. I vurderingen inddrages også spørgsmålet om fremmedhed og andethed i relation til forståelighed og nutidighed (erfaring).

Mødet med ritualen kan være en fremmed erfaring, der skal indoptages, men også mødet med et andet element. Ritualen skal på samme tid være båret af traditionstroskab og erfaringsnærhed. (Kommissorium II, 6)

Forudsætningen for kommissionens besvarelse af kommissoriets punkt 6,

a) vægtningen af de tre trosartikler i de nuværende dåbsritual, og

b) dåb som sakramente mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund, er

Den danske Folkekirkes bekendelsesskrifter og kirkens autoriserede liturgiske tradition og nuværende situation som

- a) folkekirke (herunder tidligere og aktuelle dåbsteologiske initiativer og refleksioner),
- b) som kirke i forhold til andre kirker i verden (øumenisk), og
- c) kirke i det lokale og globale samfund.

Den danske Folkekirkes bekendelsesskrifter består af Den Augsburgske Bekendelse, de tre oldkirkelige symboler (Den apostolske Trosbekendelse, Den nikænske Trosbekendelse, Den athanasianske Trosbekendelse) og Luthers Den Lille Katekismus. Bekendelsesskrifterne har som udlægning af Bibelens budskab status af forpligtende grundlag i folkekirken.

6.a. Vægtningen af de tre trosartikler i det nuværende dåbsritual

Den kristne dåb er en dåb i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. I det gældende dåbsritual bliver dåben forstået som Faderens gerning i Sønnen ved Helligånden, og dåbsritualet er således tydeligt trinitarisk og dermed i fuld overensstemmelse med den kristne tradition, inkl. Den Augsburgske Bekendelse. Dåbens forankring i de tre trosartikler, Fader, Søn og Helligånd (og hermed skabelse, forsoning og forløsning) er central for forståelsen af dåben.

Fjerner man 1. trosartikel (om Faderen/skabelse), reduceres Jesus til en historisk person på linje med andre historiske personer. Jesus åbenbarer Gud, men kun med 1. trosartikel ved vi, at der er tale om den Gud, der skaber og opretholder. Fjerner man 2. trosartikel (om Sønnen/forsoning), vil dåbens betydning som overgang til et liv i syndernes forladelse og evigt liv med Kristus forsvinde. Fjerner man tilsvarende 3. trosartikel (om Helligånden/forløsningen), bliver kristendommen en erindringstradition og -religion, uden en fremtid og uden nærvær i samtiden.

De tre trosartikler har derfor en tidslig dimension, der omfatter fortid, nutid og fremtid:

Mennesket er en del af det skaberværk, som Gud ifølge Den lille Katekismus har skabt "af lutter faderlig barmhjertighed" og uden vores fortjeneste og værdighed. Dåbsbefalingens "gør alle folkeslagene til mine disciple" inddrager os samtidig i en sendelse til andre mennesker. Helligånden virker fra skabelsen i menneskets livsånde og leder mennesket gennem livet, til det fuldendes hinsides sin egen historie.

Den tidslige dimension modsvares i de tre trosartikler derved, at Faderen skænker og bevarer, Sønnen tilgiver det skete for at være Gud med os nu, mens Helligånden skænker troen nu, med kraft og mod i forhold til fremtiden og i sidste ende det evige liv, hvor den treenige Gud vil vise sig fuldt og helt for os.

Analyse og tolkning af det nugældende dåbsritual

I det nuværende dåbsritual viser dåbens forankring i de tre trosartikler sig først og fremmest i rituallets centrering om trosbekendelse og tilspørgsel samt det rituelle højdepunkt: selve dåben (overøsningen) i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn, herunder også dåbsbekræftelsen. De tre trosartikler kommer også til udtryk i de bønner og læsninger, der leder op til dåben.

Kommissionen har i sin vurdering af, hvordan de tre trosartikler er vægtet i det nuværende ritual, taget hensyn til både de *direkte henvisninger* til den treenige Guds enhed (navne) og de mere *indirekte henvisninger* til de tre personers forskellige virke; sidstnævnte kommer først og fremmest

til udtryk gennem ritualets ordvalg. En vurdering af de tre trosartikler og vægtningen af dem må forudsætte, at trosartiklerne hænger sammen og understøtter hinanden.

Dåbsritualet indledes med Lovprisningen fra 1 Pet 1,3. 1 Pet 1,3 priser Gud som Jesu Kristi *Fader* og peger på dåben som en genfødsel til et levende håb. Det er den døbte menigheds lovsang som indledning til dåben. Lovprisningen knytter dette håb til Kristi (*Sønnens*) opstandelse fra de døde. *Helligånden* nævnes ikke med navn, men er som udtryk for den treenige Guds virke implicit i den genfødsel, der i dåben sker ved Ånden, og den fremtid, der ligger i det levende håb.

Den indledende takkebøn retter sig til den himmelske *Fader*, som ved sin *Søn* har givet dåben, der gør døbte til Guds børn, og skænker *Helligånden* med syndernes forladelse og evigt liv. Bønnen refererer til 1 Pet og talen om genfødsel, til dåbsbefalingen i Matt 28 og evt. også talen om Guds modtagelse af børn i Mark 10. Den, der skal døbes, skal skænkes samme forhold som menigheden, man døbes ind i.

Takkebønnen bliver efterfulgt af en bøn, der på samme måde retter sig mod den himmelske *Fader*, men nu også omhandler dåbsbarnet/-kandidaten. Der bedes for den, der skal døbes, om hans/hendes/deres "indlemmelse i menigheden" og i "samfundet med Faderen" både dennesidigt og hinsidigt. "Menighed" og "samfund" refererer igen til *Helligånden*, idet begge ifølge trosbekendelsen er udtryk for sider ved åndens virke ("den hellige almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse og det evige liv"). *Helligånden* nævnes ikke med navn, men det er Åndens virke, der kendetegner bønnens inddragelse af den, der skal døbes.

Bønnen skelner mellem dåbsbarnet, der *bæres* frem for Guds åsyn, mens den voksne *kommer* til den kristne dåb. Den første formulering vægter gudsrelationen, den anden vægter ankomsten til selve dåbshandlingen. Formuleringen "kommer til den kristne dåb" refererer for voksendåbens vedkommende til Markusevangeliets: "komme til mig" og "komme ind i Guds rige", mens barnedåbens "bærer frem for dit åsyn" refererer til kvinderne, der "bar nogle små børn til Jesus" (Mark 10).

De to evangelielæsninger fra Matt 28,18-20 og Mark 10,13-16 centrerer sig begge om *Sønnen*. Dåbsbefalingen i Matt 28 understreger, at dåben gør den døbte til Jesu discipel, og betoner, at dåben er i *Faderens*, *Sønnens* og *Helligåndens* navn. Mark 10 koncentrerer sig om Jesus som adgangen til Guds rige og forudsætningen herfor. *Helligånden* nævnes ikke direkte, men er i en evangelisk-luthersk forståelse til stede som udtryk for modtagelsen af troen.

Overgangsformuleringen inden selve dåben kobler de to evangelietekster sammen ved at knytte Markusevangeliets tale om velsignelse sammen med Matthæusevangeliets tale om "at døbe ... i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn."

I den efterfølgende korstegnelse er vægten entydigt på *Sønnen*. Her gælder det forbindelsen mellem den, der skal døbes, og Jesus Kristus selv som det løfte, der opvækker troen ved at rette den mod den treenige Gud, som den, der tager barmhjertigt mod mennesker.

Den tydelige korstegnelse viser direkte hen til Jesu død på korset og markerer foreningen af den døbte med den Gud, der blev menneske. Det er samtidig den første handling i ritualet, som konkret involverer den, der skal døbes. Med korstegnelsen føres dåbskandidaten ind under det løfte, der er

bærende for dåben. Fordi kristne ved, at korset ender med opstandelse, peger korstegningen indirekte frem mod *Sønnens* opstandelse og overvindelsen af døden og dermed mod livet i *Helligånden*, men identificerer også Gud som den *Fader*, der tager nådigt imod den, der døbes, og den døbte som den, der har fællesskab med Kristus.

Herefter følger tilspørgslen, hvis trinitariske opbygning sætter rammen for dåbshandlingen. Dåbsbekræftelsen med håndspålæggelse efter dåben udtrykker forbindelsen til den treenige Gud ved at gentage hidtidige formuleringer fra ritualet: den *almægtige* Gud (jf. trosbekendelse/tilspørgsel), Jesu Kristi *Fader*, som den, der genføder ved vand og *Helligånd* og skænker syndernes forladelse med det evige liv.

Fadervor følger efter håndspålæggelsen og fungerer på dette sted i ritualet som de døbtes gave til den døbte, der nu kan kalde Gud for Fader.

Faddertiltalen kan udformes frit, men skal indeholde visse faste elementer som fx vidnefunktion.

Ritualets forhold til de tre trosartikler

Det er kommissionens vurdering, at det nuværende dåbsritual grundlæggende har en god balance mellem de tre trosartikler. De forskellige referencer, der bruges internt i ritualet, er med til at understrege samvirket og sammenhængen mellem de trinitariske personer og de tre trosartikler. Ritualets vægtning af trosartiklerne svarer i høj grad til sammenhængen i trosbekendelsen.

Kommissionen noterer dog, at der kan iagttages en vis teologisk slagside forhold til de aspekter ved de tre trosartikler, som betones i ritualet:

- a. Ritualet henvender sig først og fremmest til Faderen som Jesu Kristi Fader, og som den almægtige Gud, men – ud over trosbekendelse/tilspørgsel – ikke eksplicit som himmelens og jordens skaber. Det forudsættes derimod. Ritualet refererer således til en vis grad til sig selv, i hvert fald i den indledende kollekt og i dåbsbekræftelsen, og får ikke i nævneværdig grad tydeliggjort, at dåben netop introducerer en skaber, dvs. som den barmhjertige Fader. Tilsvarende bliver det i ritualet uklart, at talen om en skaber hører sammen med dåben.
- b. Forslagene til faddertiltale i det nuværende ritual er desuden teologisk snævre. De centrerer sig om at sikre dåbsoplæring og refererer ikke til den skabte verden, som den døbte sendes ud i båret af en ny identitet. Dertil nedtoner forslagene det evangeliske aspekt i dåben, hvad der får konsekvenser for forkyndelsen af Guds barmhjertighed.
- c. Det indgår i dåbsritualet, at dåben skænker Helligånden, og der bedes om, at den døbte føres ind i menigheden, men det er også i faddertiltalen et mindre fremtrædende motiv, at dåben fører ind i kirken på tværs af tid og rum, og konkret i den lokale menighed, selvom indlemmelsen i menigheden er indeholdt i den indledende bøn (kollekt).

Det kan ses som en underbetoning af dåbens fællesskabsstiftende karakter og sammenhængen mellem dåb og menighed og mellem dåb og efterfølgende liv, jf. discipelskab, der er et væsentligt aspekt ved dåben både i bibelsk og reformatorisk lys. Man kan således overveje, om tredje trosartikel og forholdet mellem den enkelte døbte, menigheden og verden, som kirken befinder sig i, kommer

tydeligt nok til udtryk. Det bør dog undgås, at vægten i dåbsritualet flyttes fra forholdet til Gud til en lokalmenighed.

Således kan det sammenfattende konkluderes, at selve dåbsritualet har en stærk sammenhæng mellem trosartiklerne, når det drejer sig om forholdet mellem den enkelte og den treenige Gud, men er svagere, når det drejer sig om at inddrage den verden, som dåben forudsætter (1. trosartikel), og som den døbte skal leve i, herunder menighed og kirkens fællesskab (3. trosartikel).

6.b. Dåbens betydning teologisk og som sakramente i spændet mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund

Ifølge Den danske Folkekirkes bekendelsesskrifter sker der noget afgørende i dåben. Derfor hedder det i Den Augsburske Bekendelse, at dåben er nødvendig til frelse, og børn bør døbes og ikke hindres i at blive det (artikel 9). Set fra et teologisk perspektiv er enhver dåb en udgang af et liv under syndens og dødens magt og en indgang til frelsen i Kristus og livet i Guds rige.

Dåbsritualets karakter af en overgang til fra en livssituation til en anden, ny livssituation har sin rod i flere steder i det Nye Testamente, der omhandler dåben. Det nye testamente forstår således dåben:

- a. som indgang til livet som Jesu discipel (missionsbefalingen, Matt 28,18.20)
- b. som genfødsel og indgang til Guds rige (Jesu samtale med Nikodemus, Joh 3,1-8; Tit 3,4-)
- c. som adoption som Guds elskede barn (Jesu dåb, Matt 3,13-17 med paralleller; Rom 8,14-17)
- d. som indgang til at være en del af Kristi legeme (1 Kor 12,13)
- e. som overgang til et nyt liv på baggrund af Jesu død (Rom 6,3-4)
- f. som afklædning af det gamle syndige menneske og iklædning af Kristus (Gal 3,27-28).

I oldkirken så kirkefædrene dåben som en *børneadoption* og *ny fødsel*, der var knyttet til troen. Desuden dukkede fire andre temaer op igen og igen i oldkirkelig dåbsteologi og -liturgi:

- a. Jesu dåb i Jordan som model for de kristnes dåb, hvor mennesket får noget, som Jesus allerede havde (status som Guds barn – men ikke Guds Søn).
- b. Dåben som genoprettelse af mennesket efter Adams fald.
- c. Dåben som død, begravelse og opstandelse med Jesus.
- d. Dåben som forudgrebet i israeliternes overgang over det Røde Hav.

Temaerne betragtedes i oldkirken som forskellige dimensioner ved dåben og tænkte ikke adskilt. Fælles for temaerne var, at dåben var en *frelseshandling*, hvor mennesket fik noget, det ikke havde, eller gik fra at være fortabt og i fare til at være frelst i Kristus.

Fra det andet århundrede og frem til i dag har den dominerende forståelse af dåbens indhold været: Meddelelse af Helligånden, genfødsel, syndsforladelse og overvindelse af døden.

Genfødslen i dåben afhænger ikke af, hvad mennesket selv gør og præsterer, men af det, Gud gør i dåben. Dåben er Guds handlen i verden med mennesket. Ordet sakramente betyder i den sammenhæng, at Gud handler, dvs. det, der sker, er mere, end hvad et menneske selv kan frembringe og selv tænke sig til. *Som sakramente er dåben et guddommeligt løfte om frelse i ord og tegn, og dermed en frelseshandling, hvor mennesket møder Gud.*

Dåb og kristen tro hører ifølge kristendommens historie og folkekirkens bekendelsesskrifter sammen. Troen er evangelisk-luthersk forstået ikke nogen præstation, for mennesket kan i sig selv ikke tro. Troen kaldes frem af Guds løfter, som rækkes mennesket i sakramenterne – der jf. Den Augsburgske bekendelse er ”fremSAT til at vække [*excitandam*, ty. *erwecken*] og styrke troen” (artikel 13).

”At komme til tro” vil i den kristne tradition sige at modtage Helligånden (jf. ApG 19,1-6); i dåben både ”vækkes” og ”styrkes” troen ved Helligånden. Det er derfor ikke menneskets egen tro, der er forudsætning for dåben, men Helligånden, der skaber troen – uanset hvilken alder dåbskandidaten har. Tro er grundlæggende set tillid til Gud som barmhjertig (se også under pkt. 1).

Luther siger i sin *Taufbuchlein*, at man ved dåben bliver et Guds barn, hvilket er i overensstemmelse med de nytestamentlige, oldkirkelige og siden grundtvigske forståelser af, at dåben giver barnekår hos Gud (se også under pkt. 2). I evangelisk-luthersk sammenhæng kaldes det indbegrebet af den kristne eksistens, der positivt udtrykker, hvad det vil sige at modtage syndernes forladelse. Som sådan lever Guds børn altid i solidaritet med alle mennesker, også udøbte.

Det betyder også, at adskillelsen mellem døbte og udøbte (eller døden, i alle dens former) er ophævet, når forholdet betragtes inde fra dåbens perspektiv: Gudsbarnet er det Kristus-formede menneske. Som Kristus er solidarisk med de fortabte, er gudsbarnet solidarisk med dem udenfor. Set inde fra dåben er der ingen adskillelse. Dåben ophæver adskillelsen mellem mennesker, den skaber den ikke. Samtidig sker mødet med Kristus i dåbens nutid, og ikke ved at forholde sig til en historisk begivenhed. Kristus-begivenheden er nu, og gudsbarnet genfødes og bliver til på ny i dette møde.

Dåben som en ny fødsel peger ’tilbage’ på 1. trosartikel og ’frem’ mod 3. trosartikel og det nye liv, man træder ind i som døbt. Dåben er en genfødsel af det menneske, der allerede er skabt og villet af Gud, og en vej ind i *troens, håbets og kærlighedens* nye liv (se også under pkt. 2).

Tro – som modtagelse af Helligånden – skaber en forandring af menneskets relationer. Modtagelse af Ånden betyder, at et menneskes relation til Gud bevæges fra et ambivalent – eller alment – begreb om Gud til et entydigt forhold til Gud, der kan sammenfattes som tillid, og som udtrykkes i bønner Fadervor.

Tro bevæger også menneskets forhold til sig selv; dette kommer især til udtryk i trosbekendelsen og kaldes håb (jf. også Lovprisningen). Endelig bevæges menneskets forhold til verden og de andre, hvilket kaldes kærlighed.

Modtagelsen af troen og den relationelle bevægelse, som den indebærer, gør det muligt at forudsætte en skabelse af hele verden, en fælles formålstjenestelighed og universel meningsfuldhed – bag alt det, som i hverdagen taler imod dette.

Tro, håb og kærlighed er udtryk for den forandring af gudsforhold, selvforhold og verdensforhold, der samlet set kaldes forsoning ifølge den kristne tradition og bekendelse. Forsoningen modtages i tro og formidles ved dåben (se også under pkt. 2).

Dåben og dåbsritualet i lyset af samtid og samfund

Dåbens karakter af sakramente med udgang fra synd og død og indgang til liv og syndsforladelse i Kristus har med rette stået meget markant i de danske dåbsritualer og -liturgier fra reformationen og

frem til i dag. Som nævnt ovenfor kan dåbens sammenhæng med 1. trosartikel (om Faderen/skabelsen) og 3. trosartikel (om Helligånden/forløsningen) siges at have spillet en mere tilbagetrukket rolle.

Det er kommissionens opfattelse, at dåben og dåbsritualet er og skal være baseret på et tydeligt bibelsk vidnesbyrd om dåben, sådan som det også er blevet fastholdt gennem den vesterlandske kirkelige tradition frem til nutiden. En central tekst her er som nævnt Matt 28,18-20, hvor dåben begrundes tydeligt i Jesu løfte og befaling. Matt. 28,18-20 har ikke før i nyere tid været tekstlæsning i de danske dåbsritualer, men optræder dog i Luthers lille katekismus.

Som ritual betragtet er dåbshandlingen ikke kun sprog – tekster, ord, bønner m.m. – den har også handlingskarakter. Centrale led som korstegnelse, overøsning med vand, håndspålæggelse og bevægelsen til og fra døbefonten formidler som handlinger i sig selv noget, der går ud over de ledsagende ord. Som handling og udførelse virker dåben på et mere grundlæggende plan end det rent verbale; også dåbens handlingsdimension er med til at skabe betydning for deltagerne i ritualet: Dåben er et synligt ord.

Kommissionen finder det således væsentligt, at dåbsritualets få centrale formuleringer – i sammenhæng med udførelsen af ritualet – må fastholde vægtige ord og begreber fra den kristne tradition; også de, der kan være svære at forstå umiddelbart. Et eksempel på dette er ordet synd, som står og bør stå centralt i dåbsritualet.

Samtidigt er det vigtigt, at de ord, der ledsager dåbshandlingen, fortsat reflekteres og drøftes. Der er fx løbende gennem dåbsritualets historie kommet nye kollektter og salmer til, og en vis variation i dåbskollektter, -bønner og -salmer gør sig gældende allerede i Den danske Folkekirke. Bøn er en menneskelig henvendelsesform, og det er derfor naturligt, at man i forbindelse med kollektter, bønner m.m. arbejder med at formidle dåbens betydning ind i nye kontekster og ind i samtiden.

Som sakramente handler dåben om den Gud, der døber, og det menneske, der døbes. Dette forhold kan udtrykkes og accentueres på forskellig måde, herunder også dåbens sammenhæng med 1. og 3. trosartikel. Balancen mellem tradition/bekendelse og samtid/samfund må til enhver tid findes i den dobbelte fastholdelse af dels den sakramentale grundhandling, dels dens efterfølgende/ledsagende fortolkning og forkyndelse, som kan udfolde aspekter af den ene og samme dåb. Teologien og kirken er forpligtet på traditionen, der altid må fortolkes og tilegnes for fortsat at have relevans og gyldighed.

7. Forslag til dåbsliturgi/er (Model I, II og III)

Kommissionen sender tre liturgiske modeller i høring og afprøvning i folkekirken. De tre modeller fastholder det nuværende dåbsrituals struktur og åbner gradvist mulighed for variation med nye forslag til kollekter, tekstlæsninger m.m.

Det er afgørende for kommissionen, at alle forslag ligger inden for folkekirken evangelisk-lutherske tro og bekendelse og giver udtryk for dåben i den treenige Guds navn som sakramente og frelseshandling.

Med de tre modeller har kommissionen tilstræbt en balancegang mellem tradition og samtid og mellem fremmedhed og forståelighed.

Uddybende om forslag til Model I, II og III

Hvis kommissionens overvejelser i forbindelse med behandling af punkterne 1-6 fører til konkrete forslag, som vil medføre ændringer af det nuværende autoriserede dåbsritual, på et eller flere punkter, skal kommissionen på den baggrund udarbejde forslag til et nyt dåbsritual. Kommissionen skal desuden vurdere, om der er behov for et særskilt dåbsritual for unge og voksne, og hvis kommissionen anbefaler det, skal den udarbejde forslag til et sådant ritual. (Kommissorium II, 7)

Kommissionens drøftelser, overvejelser og vurderinger i forhold til kommissoriets punkt 1-6 danner baggrund for præsentationen af tre liturgiske modeller, der nu sendes i høring og afprøvning folkekirken:

Model I. En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag

Model II. Moderat revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster

Model III. Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster.

Dåbsritualet har en tydelig kerne, og kommissionen ser denne kerne udtrykt i dåben i den treenige Guds navn, dåbsbekræftelsen og Fadervor. Denne kerne er fastholdt i alle tre modeller, Model I, II og III.

Kommissionen fastholder i de fremlagte modeller I-III det nuværende dåbsrituals struktur med undladelse af det indledende spørgsmål om hjemmedåb og med mulighed for alternative og supplerende læsninger og bønner samt mulighed for kort tilspørgsel.

De tre modeller udvides gradvist med flere forslag til kollekter, tekster m.m. Det betyder, at man i Model I, II og III kan finde det nuværende ritual i stort set uændret form, ligesom man kan finde andre nyere formuleringer, der læner sig op ad det nuværende ritual.

Kommissionen vælger at tale om modeller, eftersom det med stor sandsynlighed ikke vil være en af disse tre modeller, der på sigt skal opløftes til et eventuelt nyt dåbsritual for den danske folkekirke. De tre modeller, der nu sendes i høring, tjener således som pejlemærker for kommissionens kommende arbejde mod en endelig betænkning.

Kommissionen er enige om, at enhedsforståelsen: at alle døbes ind i den samme kirke med den samme dåb, opretholdes derved, at mulige variationer kan betragtes og erfares som udtryk for samme ritual.

Nedenfor præsenteres i kort form Model I, II og III i forhold til de enkelte liturgiske led (jf. Hovedpunkter i dåbskommissionens midtvejsrapport). Kommissionen svarer efterfølgende på kommissoriets spørgsmål vedr. et særskilt dåbsritual for unge og voksne, hvorpå de tre modeller fremlægges dels i skemaform dels som forslag til konkrete liturgier.

Model I, II og III i forhold til de enkelte liturgiske led

Indledende kollekt/takkebøn og slutkollekt

De tre modeller indeholder forskelligt antal muligheder for indledende og afsluttende kollekt med forskellige grader af fornyelse, herunder også forskellig accentuering af fortrinsvist 1. og 3. trosartikel (Faderen/skabelse og Helligånden/forløsning, jf. punkt 2 ovenfor).

Model I og II foreslår ved siden af den nuværende takkebøn henholdsvis to og tre nye alternative kollekter, og Model III foreslår tre nye kollekter. Tilsvarende foreslår Model I og II henholdsvis en og to nye alternative kollekter ved siden af den nuværende slutkollekt, og Model foreslår de to nye slutkollekter.

Bibeltekster ud over de to nugældende

Model I, II og III åbner mulighed for, at nedenstående tekster kan læses som supplerende eller alternative til Mark 10,13-16:

- Mark 1,9-11 (Model II og III); Rom 6,3-4 (Model II og III), 1 Kor 12,13 (Model II og III) og 2 Kor 5,17 (Model III)

Model I fastholder dermed de to nuværende evangelielæsninger, mens Model II og III giver mulighed for at bruge supplerende eller alternative tekster til Mark 10,13-16. Matt 28,18-20 fungerer som fast anden læsning i Model I, II og III (jf. pkt. 1 ovenfor).

Formulering af kort tilspørgsel

Det er – af hensyn til genkendelighed – kommissionens forslag i henhold til kommissoriet, at man ved kort tilspørgsel siger/synger trosbekendelsen (efter stedets skik) med efterfølgende kort tilspørgsel svarende til konfirmationsritualet (Model I-III; jf. pkt. 4 ovenfor).

Det betyder, at forsagelsen i nogle tilfælde kan opfattes som meget markant, og der foreslås derfor ved siden af kort tilspørgsel med forsagelse (jf. konfirmationsritualet) også kort tilspørgsel uden forsagelse i Model III.

Dåbstilspørgsel generelt

Kommissionen foreslår i alle modeller I-III, at man vender tilbage til den tidligt reformatoriske formulering "vil du døbes?" for derved at undgå, at tilspørgslen "på" en tro imod sin intention kan misforstås som et spørgsmål om tilslutning til trosbekendelsens udsagn i ligefrem forstand (jf. pkt. 4 ovenfor).

Korstegnellesord i en udvidet form

Der optræder i Model III en udvidet formulering af korstegnellesordene, "tilhøre den korsfæstede og opstandne Herre", mens Model I og II bevarer den nuværende formulering (se under pkt. 11.a).

Revideret dåbsbekræftelse

I Model II og III findes to forslag til en lempelig revision af den nuværende dåbsbekræftelse med håndspålæggelse, der begge er inspirerede af Joh 3,5 og Tit 3,4-6, og desuden har en nyere sprogtone og stilleje. Revisionen er sket ud fra et ønske om at tydeliggøre dåbens sammenhæng med skabelse og sendelse (se under pkt. 12).

Det ene forslag findes i Model II, begge forslag optræder i Model III, ligesom man i begge modeller (II og III) finder den nuværende formulering af dåbsbekræftelsen.

Fredslysning

Kommissionen har i Model I, II og III ønsket at flytte fredslsningen ("Fred være med dig!") fra sin nuværende placering efter Fadervor frem til lige efter dåbsbekræftelsen, så den gentages for enhver, der døbes (se under pkt. 11.b).

Fadervor (før eller efter faddertiltale)

Det er kommissionens opfattelse, at Fadervor kan placeres flere steder i ritualet, uden at det bryder med den udbredte forståelse af Fadervor som dåbsgave til dåbsbarnet. Derfor foreslår kommissionen i Model III at give mulighed for, at Fadervor kan bedes som afslutning på faddertiltalen. I så fald lyder den anden Fredslysning efter Fadervor og ikke efter Faddertiltalen. Hermed får Fadervor også den nye dimension af sendelsesbøn (se under pkt. 11.b).

Faddertiltale

I Model I, II og III har kommissionen i henhold til sit kommissorium ajourført den nuværende vejledende faddertiltale. Kommissionen lægger op til, at talen berører 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt, og at præsten som hidtil er frit stillet med hensyn til faddertiltalens konkrete formulering og ordlyd (se under pkt. 10).

Behov for et særskilt ritual for dåb af unge og voksne

Kommissionen er endvidere i sit kommissorium blevet bedt om at forholde sig til et evt. behov for et særskilt ritual for dåb af unge og voksne.

Det er kommissionens vurdering, at der ikke er behov for et særskilt ritual for dåb af unge og voksne; kommissionen ønsker her fastholde linjen fra 1992 ritualet: Dåben er en og samme for både børn, unge og voksne.

Kommissionen anerkender, at den konkrete dåbshandling kan have forskellig kontekst og åbner gennem forslag til supplerende og alternative tekster og kollekter for muligheden for, at de forskellige behov kan tilgodeses (jf. ovenfor). Kommissionen har derfor tilstræbt, at kollekter og tekster kan benyttes til dåb af børn, unge og voksne (se Model I, II og III nedenfor).

MODEL I, II OG III

Liturgiske led	Model I	Model II	Model III
Gennemgående I-III Kun I & II Variation II-III Særegent I, II & III	En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag	Moderat version af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster	Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster
Det indledende spørgsmål	<i>Kommissionen anbefaler at det indledende spørgsmål udelades. Alternativt bruges formuleringen: "Er barnet/du allerede døbt?"</i>		
Lovprisning	1 Pet 1,3		
Takkebøn	Kollekt A (1912)	Kollekt A (1912)	
	Kollekt B	Kollekt B	Kollekt B
	Kollekt C	Kollekt E	Kollekt E
		Kollekt D	Kollekt F
Tekstlæsninger	Mark 10,13-16	Mark 10,13-16*	Mark 10,13-16*
	Matt 28,18-20	Matt 28,18-20	Matt 28,18-20
		*Mark 1,9-11	*Mark 1,9-11
		*Rom 6,3-4	*Rom 6,3-4
		*1 Kor 12,13	*1 Kor 12,13
			*2 Kor 5,17
Overgangsformulering	Så vil vi nu døbe dig/jer i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn <i>(kan udelades)</i>		
Korstegnelse og trosbekendelse	Version A		
Korstegnelse	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede og opstandne...")
Spørgsmål om navn	Hvad er barnets navn? – N.N. <i>(udelades normalt ved dåb af voksne)</i>		
Trosbekendelse	Lang tilspørgsel til hver enkelt		
Tilspørgselsord	Vil du døbes? – Ja!		
	Version B		
Trosbekendelse	Fælles trosbekendelse (efter stedets skik)		
Korstegnelse	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede Herre")	("korsfæstede og opstandne...")
Spørgsmål om navn	Hvad er barnets navn? – N.N. <i>(udelades normalt ved dåb af voksne)</i>		
Tilspørgsel	Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)	Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)	Revideret kort tilspørgsel uden forsagelse* *Kort tilspørgsel med forsagelse (jf. Konfirmationsritual)
Tilspørgselsord	Vil du døbes? – Ja!		
Dåbshandling	N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.		
Dåbsbekræftelse med håndspåleggelse	Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...	Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...* * Du er døbt med vand og Ånd. Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv ...	Du er døbt med vand og Ånd, født på ny i Kristus til at leve i tro, håb og kærlighed...* *Du er døbt med vand og ånd. Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv ... *Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden ...
Fredslysning	Fred være med dig!		
Fadervor	Fadervor		Fadervor*
Faddertiltale	Version a og b		
			* Fadervor
(Afsluttende dåbskollekt)	Afs. kollekt A	Afs. kollekt A	
	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B	Afs. kollekt B
		Afs. kollekt C	Afs. kollekt C

DÅB I

En let revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag

Dåb i kirken

DÅBSSALME

LOVPRISNING OG BØN

Præsten siger:

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i sin store barmhjertighed
har genfødt os til et levende håb
ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far.

Tak, fordi du ved din Søn har givet os den hellige dåb,
hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden
med syndernes forladelse og det evige liv.

Vi beder dig:

Tag i nåde mod dette barn/disse børn,
som vi bærer frem for dit ansigt.

Modtag det/dem i din menighed,
og bevar det/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!

Amen.

Ved dåb af voksne:

Vi beder dig:

Tag i nåde mod ham/hende/dem,

som i dag kommer til den kristne dåb.

Modtag ham/hende/dem i din menighed,
og bevar ham/hende/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!
Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far, livets skaber.

Tak, fordi du kommer til os i dåben!

Tak, fordi du ved din Ånd fornyer os

til et liv i tro, håb og kærlighed

og ved din Søn befrier os

fra syndens og dødens magt,

så vi kan leve frimodigt som dine elskede børn.

Vi beder dig for ham/hende/dem, der i dag skal døbes:

Lad det altid være hans/hendes/deres styrke og glæde,

at han/hun/de hører til hos dig.

Bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab

nu og i al evighed!

Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far.

Tak, fordi du i din Søn har åbenbaret din kærlighed til mennesker.

Tak for dåben, hvor du ved vand og Helligånd
genføder og fornyr os,
og gør os til arvinger til det evige liv.
Vi beder dig:
Tag imod det barn/de børn/det menneske,
vi bærer til dig/som kommer til dig,
og giv ham/hende/dem del i alt dit.
Styrk os alle i tilliden til din barmhjertighed,
så vi må leve med dig og hele din menighed nu og altid!
Amen.

SKRIFTLÆSNING

Præsten fortsætter, og menigheden rejser sig.

Evangelisten Markus skriver:

Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem;
disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde
til dem: "Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for
Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds
rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det." Og han tog dem i
favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.

Således taler vor Herre Jesus Kristus:

Mig er givet al magt i himlen og på jorden.

Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i
Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde
alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil
verdens ende.

Så vil vi nu døbe dig/jer i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.
(*kan udelades*)

KORSTEGNELSE OG TROSBEKENDELSE

Version A (fuld tilspørgsel af trosbekendelsen til hver enkelt)

KORSTEGNELSE

*Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til
døbefonten.*

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

*Præsten tegner derefter med hånden kors for ansigtet og brystet af den,
der skal døbes, og siger:*

Modtag korsets tegn

både for dit ansigt og for dit bryst,

til et vidnesbyrd om,

at du skal tilhøre

den korsfæstede Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

TROSBEKENDELSE

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber? - Ja!

Tror du på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget

ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus,

korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag

opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders,

den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme

levende og døde? – Ja!

Tror du på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges

samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv? –

Ja!

Vil du døbes? – Ja!

Version B (ved brug af kort tilspørgsel indledes på dette sted med menighedens fælles bekendelse)

TROSBEKENDELSE

Præsten siger:

Lad os bekende den kristne tro!

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

KORSTEGNELSE

Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til døbefonten.

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

Præsten tegner med hånden kors for ansigtet og brystet af den, der skal døbes, og siger:

Modtag korsets tegn

både for dit ansigt og for dit bryst,

til et vidnesbyrd om,

at du skal tilhøre

den korsfæstede Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!

DÅBSHANDLING

Præsten øser vand tre gange på hovedet af den, der skal døbes, og siger:

N.N. Jeg døber dig

i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Præsten lægger hånden på den døbtes hoved og siger:

Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,

som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden

og skænket dig syndernes forladelse,

han styrke dig med sin nåde til det evige liv!

Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid!

Fred være med dig!

Dersom flere skal døbes, gentages for hver enkelt afsnittet fra korstegnelsen til og med håndspålæggelse og fredsløsning.

FADERVOR

Derefter bedes Fadervor. Herunder lægger præsten hånden på den døbtes/de døbtes hoved.

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.*

** I stedet kan anvendes:*

Vor Fader, du som er i himlene!
Helliget blive dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke ind i fristelse,
men fri os fra det onde.
For dit er Riget og magten og æren i evighed! Amen.

TALE TIL FADDERE, FORÆLDRE OG MENIGHED

Præsten er frit stillet med hensyn til faddertiltalens ordlyd, men talen skal berøre følgende emner: 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt.

Talen kan med fordel være henvendt til både forældre, faddere og hele menigheden. Faddertiltalen afsluttes med fredshilsen. Der kan eventuelt tegnes korsets tegn efter talen.

Præsten kan benytte én af nedenstående faddertaler, der er vejledende for tiltalens indhold; det kursiverede kan udelades.

Ved dåb af voksne slutter præsten med en kort fri tiltale til dåbsvidnerne.

Til barnets/børnenes faddere, forældre og menigheden siger præsten:

I, som er her til stede som NNs forældre, faddere, familie og venner, kan nu sammen med hele menigheden bevidne, at han/hun/de er døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

I dåben har NN modtaget et levende håb og en uendelig kærlighed. I kan derfor minde NN om hans/hendes/deres dåb og vise, hvad det betyder at være elsket. Det kan I gøre ved at tage del i hans/hendes/deres liv og stå ved siden af og sammen med ham/hende/dem.

Fortæl NN om Gud, Hans Søn Jesus Kristus og Helligånden. Bed Fadervor sammen med NN, og tag ham/hende/dem med i kirke og fortæl, hvorfor vi fejrer jul, påske og pinse.

I faddere skal vide, at I er udvalgt. Skulle det ulykkelige ske, at forældrene dør, før NN bliver voksen, da skal I, om I er der til stede, hjælpe til, at han/hun/de bevarer håbet og drage omsorg for, at han/hun/de forbliver i den kristne tro, for at han/hun/de må blive i Kristus, ligesom han/hun/de nu ved dåben er indpodet i ham.

Fred være med jer!

Eller

NN er nu døbt i troens, håbets og kærlighedens fællesskab.

Jesus siger [*ifølge evangelisten Markus*] at den, der tager imod sådan et barn, tager også imod ham.

Intet menneske kan holde til at være overladt til sig selv. Dåben er et løfte om, at vi er forbundet med Gud og med hinanden. I forældre og faddere er kaldet til i særlig grad at være der for NN. Hjælp ham/hende/dem, støt ham/hende/dem og vis ham/hende/dem, at han/hun/de kan stole på jeres og Guds kærlighed. Og når det bliver svært, så stil jer tættere på, så han/hun/de kan læne sig op ad jer. Lyt til ham/hende/dem og tal med ham/hende/dem, så han/hun/de kan give sig til kende med det, der

trænger sig på af tvivl, bekymring og sorg, men også af tro, livsmod og glæde.

Som der kaldes på jer, bliver der også kaldt på NN. Må han/hun/de opleve at livet bliver større, når han/hun/de bruger det og må han/hun/de livet igennem hente styrke og mod i dåbens løfte om, at Gud er med ham/hende/dem, og at det levende håb er fortegnet for, grunden under og himlen over hans/hendes/deres liv.

Fred være med Jer!

DÅBSSALME

Efter dåben synges en salme. Ved dåb i forbindelse med en højmesse fortsættes herefter som en almindelig højmesse, og salmen kan være en af gudstjenestens almindelige salmer.

(DÅBSKOLLEKT)

Ved dåb i forbindelse med gudstjeneste, hvor der også er nadver, kan som slutningskollekt i gudstjenesten anvendes kollekten til Første søndag efter påske. Ved gudstjenester uden nadver og ved særlige dåbsgudstjenester anvendes som slutningskollekt følgende dåbskollekt:

Lad os alle bede!

Herre, vor Gud, himmelske Fader!

Vi takker dig af hjertens grund,
fordi du har ladet os komme til den nådefulde dåb,
hvori du skænkede os syndernes forladelse,
Helligånden og det evige liv
for din Søns, Jesu Kristi, skyld.

Vi beder dig:

Bevar os i troen,

så at vi aldrig tvivler om denne din gave,
og styrk os ved din Helligånd
til at stride mod synden og blive i vor dåbs nåde,
indtil vi bliver til evig tid salige,
ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre,
som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed,
én sand Gud fra evighed og til evighed.

Menigheden:

Amen.

Eller

Lad os alle bede!

Himmelske Far!

Tak for det løfte,

du har givet os i dåben,

at vi hører til hos dig og kan stole på din kærlighed til os
ved din Søn Jesus Kristus.

Vi beder dig:

Hjælp os ved din Ånd til at leve det nye liv,

vi er genfødt til, i tro, håb og kærlighed

og trøst og styrk os med syndernes forladelse indtil det evige liv.

Hold os fast i troen på dåbens gave,

at hverken liv eller død kan skille os fra dig,

du som med din Søn og Ånd lever og råder fra evighed til evighed.

Menigheden:

Amen.

Når der holdes dåb ved en særlig dåbsgudstjeneste, afsluttes med velsignelse, udgangssalme og postludium.

DÅB II

Moderat revision af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster

Dåb i kirken

DÅBSSALME

LOVPRISNING OG BØN

Præsten siger:

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i sin store barmhjertighed
har genfødt os til et levende håb
ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far.

Tak, fordi du ved din Søn har givet os den hellige dåb,
hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden
med syndernes forladelse og det evige liv.

Vi beder dig:

Tag i nåde mod dette barn/disse børn,
som vi bærer frem for dit ansigt.

Modtag det/dem i din menighed,
og bevar det/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!

Amen.

Ved dåb af voksne:

Vi beder dig:

Tag i nåde mod ham/hende/dem,

som i dag kommer til den kristne dåb.

Modtag ham/hende/dem i din menighed,
og bevar ham/hende/dem i dit fællesskab nu og i al evighed!
Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far, livets skaber.

Tak, fordi du kommer til os i dåben!

Tak, fordi du ved din Ånd fornyer os
til et liv i tro, håb og kærlighed

og ved din Søn befrier os
fra syndens og dødens magt,

så vi kan leve frimodigt som dine elskede børn.

Vi beder dig for ham/hende/dem, der i dag skal døbes:

Lad det altid være hans/hendes/deres styrke og glæde,
at han/hun/de hører til hos dig.

Bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab
nu og i al evighed!

Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Livets skaber, himmelske Far.

Tak, fordi du i dåben

forener os med din Søn
og fornyer os ved din Ånd!
Vi beder dig:
Tag imod ham/hende/dem, der i dag bæres til/kommer til dåben.
Genfød ham/hende/dem til et nyt liv i tro, håb og kærlighed.
Gør ham/hende/dem fri af dødens og ondskabens magt,
og bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab nu og i al evighed!
Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!
Gud vor Far, himlens og jordens skaber,
tak for livet
og for dåben, der giver os liv på ny.
Vi beder dig:
Gør dåbsvandet til en kilde fuld af nåde,
og lad din Helligånd føre os
til fællesskab med dig og med hinanden,
for overladt til os selv kan vi ikke leve.
Lad korsets tegn
styrke os i troen på,
at du er med os i liv og død,
og at intet kan skille os fra den kærlighed,
som du viser os i din søn, Jesus Kristus.
Amen.

SKRIFTLÆSNING

*Der læses Mark 10,13-16 og Matt 28,18-20. Matt 28 er fast sidste læsning.
Præsten fortsætter, og menigheden rejser sig.*

Evangelisten Markus skriver:

Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem; disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: "Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det." Og han tog dem i favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.*

Således taler vor Herre Jesus Kristus:

Mig er givet al magt i himlen og på jorden.

Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende.

** Som supplement til eller erstatning af Mark 10,13-16 kan læses en af følgende tekster:*

Mark 1,9-11; Rom 6,3-4; 1 Kor 12,13.

Så vil vi nu døbe dig/er i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.
(kan udelades)

KORSTEGNELSE OG TROSBEKENDELSE

Version A (fuld tilspørgsel af trosbekendelsen til hver enkelt)

KORSTEGNELSE

Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til døbefonten.

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

Præsten tegner derefter med hånden kors for ansigtet og brystet af den, der skal døbes, og siger:

Modtag korsets tegn
både for dit ansigt og for dit bryst,
til et vidnesbyrd om,
at du skal tilhøre
den korsfæstede Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

TROSBEKENDELSE

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber? - Ja!

Tror du på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde? – Ja!

Tror du på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!

Version B (ved brug af kort tilspørgsel indledes på dette sted med menighedens fælles bekendelse)

TROSBEKENDELSE

Præsten siger:

Lad os bekende den kristne tro!

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

KORSTEGNELSE

Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til døbefonten.

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

Præsten tegner med hånden kors for ansigtet og brystet af den, der skal døbes, og siger:

Modtag korsets tegn
både for dit ansigt og for dit bryst,
til et vidnesbyrd om,
at du skal tilhøre
den korsfæstede Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!

DÅBSHANDLING

Præsten øser vand tre gange på hovedet af den, der skal døbes, og siger:

N.N. Jeg døber dig

i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Præsten lægger hånden på den døbtes hoved og siger:

Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,

som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden

og skænket dig syndernes forladelse,

han styrke dig med sin nåde til det evige liv!

Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid!

Fred være med dig!*

**I stedet kan anvendes:*

Du er døbt med vand og Ånd.

Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv,

og givet dig forladelse for al synd.

Må Gud styrke dig i dit liv som døbt.

Han bevare din udgang og indgang

fra nu og til evig tid!

Fred være med dig!

Dersom flere skal døbes, gentages for hver enkelt afsnittet fra korstegnelsen til og med håndspålæggelse og fredsløsning.

FADERVOR

Derefter bedes Fadervor. Herunder lægger præsten hånden på den døbtes/de døbtes hoved.

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.*

** I stedet kan anvendes:*

Vor Fader, du som er i himlene!

Helliget blive dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke ind i fristelse,

men fri os fra det onde.

For dit er Riget og magten og æren i evighed! Amen.

TALE TIL FADDERE, FORÆLDRE OG MENIGHED

Præsten er frit stillet med hensyn til faddertilfælsens ordlyd, men talen skal berøre følgende emner: 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt.

Talen kan med fordel være henvendt til både forældre, faddere og hele menigheden. Faddertiltalen afsluttes med fredshilsen. Der kan eventuelt tegnes korsets tegn efter talen.

Præsten kan benytte én af nedenstående faddertilfælsere, der er vejledende

*for tiltalens indhold; det kursiverede kan udelades.
Ved dåb af voksne slutter præsten med en kort fri tiltale til dåbsvidnerne.*

Til barnets/børnenes faddere, forældre og menigheden siger præsten:

I, som er her til stede som NNs forældre, faddere, familie og venner, kan nu sammen med hele menigheden bevidne, at han/hun/de er døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

I dåben har NN modtaget et levende håb og en uendelig kærlighed. I kan derfor minde NN om hans/hendes/deres dåb og vise, hvad det betyder at være elsket. Det kan I gøre ved at tage del i hans/hendes/deres liv og stå ved siden af og sammen med ham/hende/dem.

Fortæl NN om Gud, Hans Søn Jesus Kristus og Helligånden. Bed Fadervor sammen med NN, og tag ham/hende/dem med i kirke og fortæl, hvorfor vi fejrer jul, påske og pinse.

I faddere skal vide, at I er udvalgt. Skulle det ulykkelige ske, at forældrene dør, før NN bliver voksen, da skal I, om I er der til stede, hjælpe til, at han/hun/de bevarer håbet og drage omsorg for, at han/hun/de forbliver i den kristne tro, for at han/hun/de må blive i Kristus, ligesom han/hun/de nu ved dåben er indpodet i ham.

Fred være med jer!

Eller

NN er nu døbt i troens, håbets og kærlighedens fællesskab. Jesus siger [*ifølge evangelisten Markus*] at den, der tager imod sådan et barn, tager også imod ham.

Intet menneske kan holde til at være overladt til sig selv. Dåben er et løfte om, at vi er forbundet med Gud og med hinanden. I forældre og faddere er kaldet til i særlig grad at være der for NN. Hjælp ham/hende/dem, støt ham/hende/dem og vis ham/hende/dem, at han/hun/de kan stole på

jerens og Guds kærlighed. Og når det bliver svært, så stil jer tættere på, så han/hun/de kan læne sig op ad jer. Lyt til ham/hende/dem og tal med ham/hende/dem, så han/hun/de kan give sig til kende med det, der trænger sig på af tvivl, bekymring og sorg, men også af tro, livsmod og glæde.

Som der kaldes på jer, bliver der også kaldt på NN. Må han/hun/de opleve at livet bliver større, når han/hun/de bruger det og må han/hun/de livet igennem hente styrke og mod i dåbens løfte om, at Gud er med ham/hende/dem, og at det levende håb er fortegnet for, grunden under og himlen over hans/hendes/deres liv.

Fred være med Jer!

DÅBSSALME

Efter dåben synges en salme. Ved dåb i forbindelse med en højmesse fortsættes herefter som en almindelig højmesse, og salmen kan være en af gudstjenestens almindelige salmer.

(DÅBSKOLLEKT)

Ved dåb i forbindelse med gudstjeneste, hvor der også er nadver, kan som slutningskollekt i gudstjenesten anvendes kollekten til Første søndag efter påske. Ved gudstjenester uden nadver og ved særlige dåbsgudstjenester anvendes som slutningskollekt følgende dåbskollekt:

Lad os alle bede!

Herre, vor Gud, himmelske Fader!

Vi takker dig af hjertens grund,
fordi du har ladet os komme til den nådefulde dåb,
hvori du skænkede os syndernes forladelse,
Helligånden og det evige liv

for din Søns, Jesu Kristi, skyld.

Vi beder dig:

Bevar os i troen,

så at vi aldrig tvivler om denne din gave,

og styrk os ved din Helligånd

til at stride mod synden og blive i vor dåbs nåde,

indtil vi bliver til evig tid salige,

ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre,

som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed,

én sand Gud fra evighed og til evighed.

Menigheden:

Amen.

Eller

Lad os alle bede!

Himmelske Far!

Tak for det løfte,

du har givet os i dåben,

at vi hører til hos dig og kan stole på din kærlighed til os

ved din Søn Jesus Kristus.

Vi beder dig:

Hjælp os ved din Ånd til at leve det nye liv,

vi er genfødt til, i tro, håb og kærlighed

og trøst og styrk os med syndernes forladelse indtil det evige liv.

Hold os fast i troen på dåbens gave,

at hverken liv eller død kan skille os fra dig,

du som med din Søn og Ånd lever og råder fra evighed til evighed.

Menigheden:

Amen.

Eller

Lad os alle bede!

Gud, himlens og jordens skaber.

Tak, fordi du med dåben har fornyet os i din

kærlighed.

Bevar os i troen på din søn, Jesus Kristus,

der har overvundet døden og alt ondt.

Lad din Helligånd give os frihed og mod til at leve i verden

i fællesskab med dig og med ansvar for hinanden,

indtil vi engang bliver ét i dig,

Fader, Søn og Helligånd.

Menigheden:

Amen.

Når der holdes dåb ved en særlig dåbsgudstjeneste, afsluttes med velsignelse, udgangssalme og postludium.

DÅB III

Nyformuleringer af 1992-ritualet med alternative kollektforslag og valgmuligheder i forhold til tekster

Dåb i kirken

DÅBSSALME

LOVPRISNING OG BØN

Præsten siger:

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som i sin store barmhjertighed
har genfødt os til et levende håb
ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Lad os (alle) bede!

Himmelske Far, livets skaber.

Tak, fordi du kommer til os i dåben!

Tak, fordi du ved din Ånd fornyer os

til et liv i tro, håb og kærlighed

og ved din Søn befrier os

fra syndens og dødens magt,

så vi kan leve frimodigt som dine elskede børn.

Vi beder dig for ham/hende/dem, der i dag skal døbes:

Lad det altid være hans/hendes/deres styrke og glæde,

at han/hun/de hører til hos dig.

Bevar ham/hende/dem og os alle i dit fællesskab

nu og i al evighed!

Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Gud vor Far, himlens og jordens skaber,
tak for livet

og for dåben, der giver os liv på ny.

Vi beder dig:

Gør dåbsvandet til en kilde fuld af nåde,

og lad din Helligånd føre os

til fællesskab med dig og med hinanden,

for overladt til os selv kan vi ikke leve.

Lad korsets tegn

styrke os i troen på,

at du er med os i liv og død,

og at intet kan skille os fra den kærlighed,

som du viser os i din søn, Jesus Kristus.

Amen.

Eller

Lad os (alle) bede!

Gud, vores Far.

Tak for kærlighedens kilde.

Lad dens vand strømme over

barnet/ham/hende/dem, vi nu døber.

Slå korsets tegn over hans/hendes/deres ansigt og hjerte,
så det er præget i ham/hende/dem
at han/hun/de hører sammen med livets Gud, dødens overmand.
Lad ham/hende/dem vokse i troen på,
at han/hun/de ikke kan falde dybere
end at du griber ham/hende/dem igen.
Ræk ham/hende/dem hver morgen en ny dag,
hvor han/hun/de kan give den kærlighed videre,
han/hun/de selv bliver båret af.
Amen.

SKRIFTLÆSNING

Der læses Mark 10,13-16 og Matt 28,18-20. Matt 28 er fast sidste læsning.

Præsten fortsætter, og menigheden rejser sig.

Evangelisten Markus skriver:

Og de bar nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem;
disciplene truede ad dem, men da Jesus så det, blev han vred og sagde
til dem: "Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i, for
Guds rige er deres. Sandelig siger jeg jer: Den, der ikke modtager Guds
rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det." Og han tog dem i
favn og lagde hænderne på dem og velsignede dem.*

Således taler vor Herre Jesus Kristus:

Mig er givet al magt i himlen og på jorden.

Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i
Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde
alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil
verdens ende.

** Som supplement til eller erstatning af Mark 10,13-16 kan læses en af
følgende tekster:*

Mark 1,9-11; Rom 6,3-4; 1 Kor 12,13; 2 Kor 5,17.

Så vil vi nu døbe dig/jer i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.
(*kan udelades*)

KORSTEGNELSE OG TROSBEKENDELSE

Version A (fuld tilspørgsel af trosbekendelsen til hver enkelt)

KORSTEGNELSE

*Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til
døbefonten.*

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

*Præsten tegner derefter med hånden kors for ansigtet og brystet af den,
der skal døbes, og siger:*

Modtag korsets tegn
både for dit ansigt og for dit bryst,
til et vidnesbyrd om,
at du skal tilhøre
den korsfæstede og opstandne Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

TROSBEKENDELSE

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!
Tror du på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber? - Ja!
Tror du på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget
ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus,
korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag

opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde? – Ja!

Tror du på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!

Version B (ved brug af kort tilspørgsel indledes på dette sted med menighedens fælles bekendelse)

TROSBEKENDELSE

Præsten siger:

Lad os bekende den kristne tro!

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv.

KORSTEGNELSE

Barnet – dersom der er flere børn, hvert barn for sig – bæres hen til døbefonten.

Ved dåb af voksne træder den, der skal døbes, selv hen til døbefonten.

Præsten tegner med hånden kors for ansigtet og brystet af

den, der skal døbes, og siger:

Modtag korsets tegn

både for dit ansigt og for dit bryst,

til et vidnesbyrd om,

at du skal tilhøre

den korsfæstede og opstandne Herre Jesus Kristus.

Hvad er barnets navn? – N.N.

Ved dåb af voksne udelades dette spørgsmål normalt.

NN: Tror du på Gud Fader, og på Jesus Kristus, hans søn, og på Helligånden? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!*

**I stedet kan anvendes:*

N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? – Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden? – Ja!

Vil du døbes? – Ja!

DÅBSHANDLING

Præsten øser vand tre gange på hovedet af den, der skal døbes, og siger:

N.N. Jeg døber dig

i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Præsten lægger hånden på den døbttes hoved og siger:

Du er døbt med vand og Ånd,

født på ny i Kristus til at leve i tro, håb og kærlighed.

Gud har nu båret dig ind i sit liv,

så du aldrig kan falde ud af hans favn.

Guds tilgivelse og barmhjertighed omslutter dig nu og altid.
Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid.
Fred være med dig!*

*I stedet kan anvendes:

Du er døbt med vand og Ånd.
Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv,
og givet dig forladelse for al synd.
Må Gud styrke dig i dit liv som døbt.
Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid!
Fred være med dig!

Eller

Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader,
som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden
og skænket dig syndernes forladelse,
han styrke dig med sin nåde til det evige liv!
Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid!
Fred være med dig!*

Dersom flere skal døbes, gentages for hver enkelt afsnittet fra korstegnelsen til og med håndspåleggelse og fredsløsing.

FADERVOR

Fadervor kan placeres efter håndspåleggelse og fredsløsing eller efter faddertiltalen. Placeres fadervor efter fredsløsing, fortsættes der som følger:

Præsten hånden på den døbtes/de døbtes hoved, mens der bedes Fadervor.

Fader vor, du som er i himlene!
Helliget vorde dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke i fristelse,
men fri os fra det onde.
Thi dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.*

* I stedet kan anvendes:

Vor Fader, du som er i himlene!
Helliget blive dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke ind i fristelse,
men fri os fra det onde.
For dit er Riget og magten og æren i evighed! Amen.

TALE TIL FADDERE, FORÆLDRE OG MENIGHED

Præsten er frit stillet med hensyn til faddertiltalens ordlyd, men talen skal berøre følgende emner: 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt.

Talen kan med fordel være henvendt til både forældre, faddere og hele menigheden. Faddertiltalen afsluttes med fredshilsen. Der kan eventuelt tegnes korsets tegn efter talen.

Præsten kan benytte én af nedenstående faddertaler, der er vejledende for tiltalens indhold; det kursiverede kan udelades.

Ved dåb af voksne slutter præsten med en kort fri tiltale til dåbsvidnerne.

Til barnets/børnenes faddere, forældre og menigheden siger præsten:

I, som er her til stede som NNs forældre, faddere, familie og venner, kan nu sammen med hele menigheden bevidne, at han/hun/de er døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

I dåben har NN modtaget et levende håb og en uendelig kærlighed. I kan derfor minde NN om hans/hendes/deres dåb og vise, hvad det betyder at være elsket. Det kan I gøre ved at tage del i hans/hendes/deres liv og stå ved siden af og sammen med ham/hende/dem.

Fortæl NN om Gud, Hans Søn Jesus Kristus og Helligånden. Bed Fadervor sammen med NN, og tag ham/hende/dem med i kirke og fortæl, hvorfor vi fejrer jul, påske og pinse.

I faddere skal vide, at I er udvalgt. Skulle det ulykkelige ske, at forældrene dør, før NN bliver voksen, da skal I, om I er der til stede, hjælpe til, at han/hun/de bevarer håbet og drage omsorg for, at han/hun/de forbliver i den kristne tro, for at han/hun/de må blive i Kristus, ligesom han/hun/de nu ved dåben er indpodet i ham.

Fred være med jer!

Eller

NN er nu døbt i troens, håbets og kærlighedens fællesskab. Jesus siger [*ifølge evangelisten Markus*] at den, der tager imod sådan et barn, tager også imod ham.

Intet menneske kan holde til at være overladt til sig selv. Dåben er et løfte om, at vi er forbundet med Gud og med hinanden. I forældre og faddere er kaldet til i særlig grad at være der for NN. Hjælp ham/hende/dem, støt

ham/hende/dem og vis ham/hende/dem, at han/hun/de kan stole på jeres og Guds kærlighed. Og når det bliver svært, så stil jer tættere på, så han/hun/de kan læne sig op ad jer. Lyt til ham/hende/dem og tal med ham/hende/dem, så han/hun/de kan give sig til kende med det, der trænger sig på af tvivl, bekymring og sorg, men også af tro, livsmod og glæde.

Som der kaldes på jer, bliver der også kaldt på NN. Må han/hun/de opleve at livet bliver større, når han/hun/de bruger det og må han/hun/de livet igennem hente styrke og mod i dåbens løfte om, at Gud er med ham/hende/dem, og at det levende håb er fortegnet for, grunden under og himlen over hans/hendes/deres liv.

Fred være med Jer!

FADERVOR

Bedes Fadervor efter faddertiltalen, udelades fredshilsen efter faddertiltalen og placeres efter Fadervor.

Præsten lægger hånden på den døbttes/de døbttes hoved, mens der bedes Fadervor.

Fader vor, du som er i himlene!

Helliget vorde dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighed! Amen.

Fred være med jer! *

** I stedet kan anvendes:*

Vor Fader, du som er i himlene!

Helliget blive dit navn,

komme dit rige,

ske din vilje

som i himlen således også på jorden;

giv os i dag vort daglige brød,

og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,

og led os ikke ind i fristelse,

men fri os fra det onde.

For dit er Riget og magten og æren i evighed! Amen.

Fred være med jer!

DÅBSSALME

Efter dåben synges en salme. Ved dåb i forbindelse med en højmesse fortsættes herefter som en almindelig højmesse, og salmen kan være en af gudstjenestens almindelige salmer.

(DÅBSKOLLEKT)

Ved dåb i forbindelse med gudstjeneste, hvor der også er nadver, kan som slutningskollekt i gudstjenesten anvendes kollekten til Første søndag efter påske. Ved gudstjenester uden nadver og ved særlige dåbsgudstjenester anvendes som slutningskollekt følgende dåbskollekt:

Lad os alle bede!

Himmelske Far!

Tak for det løfte,

du har givet os i dåben,

at vi hører til hos dig og kan stole på din kærlighed til os

ved din Søn Jesus Kristus.

Vi beder dig:

Hjælp os ved din Ånd til at leve det nye liv,

vi er genfødt til, i tro, håb og kærlighed

og trøst og styrk os med syndernes forladelse indtil det evige liv.

Hold os fast i troen på dåbens gave,

at hverken liv eller død kan skille os fra dig,

du som med din Søn og Ånd lever og råder fra evighed til evighed.

Menigheden:

Amen.

Eller

Lad os alle bede!

Gud, himlens og jordens skaber.

Tak, fordi du med dåben har fornyet os i din

kærlighed.

Bevar os i troen på din søn, Jesus Kristus,

der har overvundet døden og alt ondt.

Lad din Helligånd give os frihed og mod til at leve i verden

i fællesskab med dig og med ansvar for hinanden,

indtil vi engang bliver ét i dig,

Fader, Søn og Helligånd.

Menigheden:

Amen.

Når der holdes dåb ved en særlig dåbsgudstjeneste, afsluttes med velsignelse, udgangssalme og postludium.

8. Vejledning vedr. dåb uden for højmessen.

Enhver dåb i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn er en kristen dåb. Dåbens sakramentale karakter er foreningen af ord og vand i og med det guddommelige løfte til den enkelte og hele dåbens handling.

Det autoriserede dåbsritual udføres i sin helhed ved enhver dåbshandling (se dog nedenfor om nøddåb).

Dåb finder i almindelighed sted i kirken under en gudstjeneste/højmesse. Dermed markeres en naturlig sammenhæng mellem dåb og gudstjeneste. Den døbte bliver en del af og indlemmes i det kristne fællesskab, som kirken er, og hvor søndagens gudstjeneste står centralt, teologisk og konkret.

Når dåb finder sted ved en særlig gudstjeneste, f.eks. en lørdagsgudstjeneste med dåb, tilføjes efter præstens skøn og afstemt med de involverede, forud for dåbssalmen: præludium, salmesang, bønner, tekstlæsning, dåbstale/prædiken. Efter dåben afsluttes med velsignelse, udgangssalme og postludium. Der kan være nadver ved gudstjenesten.

Følgende vejledende ordning kan anvendes:

Præludium Dåbsbarnet kan bæres ind/dåbskandidat går evt. ind
Salme
Hilsen: Nåde være med Jer og fred fra Gud, vor Far, og Herren Jesus Kristus.
Kollekt
Skriftlæsning
Prædiken/Dåbstale
Dåbssalme
Dåb Ifølge det autoriserede ritual
Dåbssalme
<i>Evt. nadver Ifølge det autoriserede nadverritual efter stedets skik eller ifølge nadver/nadverliturgi fra 'Ordning for børnegudstjeneste på højmessens plads'</i>
Kollekt Én af de afsluttende dåbskollekt fra det autoriserede dåbsritual
Velsignelse
Salme
Postludium Dåbsbarnet kan bæres ud/dåbskandidat går evt. ud

Dåb kan i tilfælde af sygdom eller svaghed finde sted på sygehuset eller i hjemmet. Præsten følger her det autoriserede dåbsritual. Dog kan faddertiltale udelades.

Når omstændighederne taler derfor, kan dåbsritualet begrænses til korstegnelse, trosbekendelse, dåbshandling og fadervor.

Er der tale om øjeblikkelig livsfare (nøddåb) anvendes nedenstående dåbsritual.

Ved dåb på sygehuset eller i hjemmet i tilfælde af sygdom, svaghed eller øjeblikkelig livsfare fremstilles den døbte i almindelighed senere i kirken ved en højmesse.

Ved evt. ønske om dåb uden for kirkens rum af andre grunde end ovenstående søges tilsynet om tilladelse.

Skønner præsten imidlertid at særlige sjælesørgeriske hensyn eller ekstraordinære omstændigheder gør sig gældende, f.eks. ved dåb af konvertitter, vil det være op til præstens skøn at afgøre, hvorvidt ønsket kan efterkommes.

Præsten følger i så fald det autoriserede dåbsritual. Dog kan faddertiltale udelades.

Tilsynet skal orienteres om dåben.

Dåbsritual ved øjeblikkelig livsfare (nøddåb)

Nøddåb kan, hvor der ikke er tid til at hente præsten, foretages af én af de tilstedeværende.

DÅBSHANDLING

Herre Jesus, tag i nåde mod dette barn/N.N.!

Der øses vand tre gange på barnets/dåbskandidatens hoved, imens der siges:

N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

(med håndspåleggelse:)

Den almægtige Gud,

vor Herre Jesu Kristi Fader,

som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden

og skænket dig syndernes forladelse,

han styrke dig med sin nåde til det evige liv!

Han bevare din udgang og indgang

fra nu og til evig tid! Amen.

FADERVOR (i begge versioner)

Fred være med dig!

Øvrige forhold

Dåb uden præstens medvirken meddeles snarest denne, og barnet bør siden fremstilles i kirken. Bliver barnets navn ikke nævnt ved dåben, skal dåben ikke af den grund gentages, men navnet skal blot meddeles senere.

9. Vejledning vedr. anvendelse af inddragende symboler og tiltag ved dåb i højmessen samt ved særlige dåbsgudstjenester (dåb uden for højmessen)

Enhver dåb i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn er en kristen dåb. Dåbens sakramentale karakter er foreningen af ord og vand i og med det guddommelige løfte til den enkelte og hele dåbens handling.

Dåbsritualet udføres i sin helhed og kan stå i sig selv. Inden for lokale traditioner og konkrete situationer kan inddragende symboler og tiltag i forbindelse med dåben være nyttige og gavnlige. Det vil ofte være begrundet ud fra bl.a. ønsket om at skabe en tættere relation mellem dåbsfamilie/-følge og den øvrige menighed og dermed pege på dåbens menighedsaspekt og på livet som døbt menneske, i familien og i kirken. Som eksempel kan nævnes dåbslys, dåbstræer mv.

I forbindelse med evt. indførelse af inddragende symboler og tiltag bør følgende iagttages:

1. Evt. inddragende symboler og tiltag bør understøtte dåbens særlige karakter og betydning

Derfor anbefales man, inden man evt. indfører inddragende symboler og tiltag, som det første at overveje formålet. Ønsker man f.eks. at understøtte ritualet med symboler? Ønsker man at skabe større inddragelse eller andet?

- herunder overvejes, om det ønskede symbol/tiltag er i overensstemmelse med og understøtter dåbens sakramentale karakter eller kan opleves modstridende, om der kan være en utilsigtet symbolik eller andet.
- tilsvarende overvejes, hvem der vil opleve sig inddraget, og om de ønsker det, og om modsat nogen kunne tænkes at føle sig ekskluderet.

2. Mulig proces

Det anbefales forud for evt. indførelse af inddragende symboler og tiltag at inddrage menighedsrådet og menigheden i drøftelsen og udformningen af tiltaget. Ved indførelse af inddragende symboler og tiltag ved de faste gudstjenester, skal menighedsrådets samtykke indhentes.

3. Øvrige forhold

Folkekirkens dåbsritual er en autoriseret helhed, og derfor skal tilsynet ansøges, hvis man ønsker at anvende inddragende symboler og tiltag i selve dåbsritualet. Faddertiltalen, hvis ordlyd er fri, er et naturligt sted for evt. inddragende symboler og tiltag. Sker anvendelse af inddragende symboler og tiltag her, skal præsten, jf. ovenfor, ved de faste gudstjenester have samtykke fra menighedsrådet; ved de øvrige gudstjenester er det op til den enkelte præst at beslutte evt. anvendelse. Menighedsrådet er økonomisk ansvarlig for de evt. udgifter, der er forbundet hermed inden for budgettet.

10. Vejledning Tale til faddere, forældre og menighed

Præsten er frit stillet med hensyn til faddertiltalens ordlyd, men talen skal berøre følgende emner: 1) bevidnelse, 2) forpligtelse og 3) livet som døbt. Talen kan med fordel være henvendt til både forældre, faddere og hele menigheden. Faddertiltalen afsluttes med fredshilsen. Der kan eventuelt tegnes korsets tegn efter talen.

Præsten kan benytte én af nedenstående faddertiltaler, der er vejledende for tiltalens indhold; det kursiverede kan udelades.

Ved dåb af voksne slutter præsten med en kort fri tiltale til dåbsvidnerne.

Til barnets/børnenes faddere, forældre og menigheden siger præsten:

I, som er her til stede som NNs forældre, faddere, familie og venner, kan nu sammen med hele menigheden bevidne, at han/hun/de er døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

I dåben har NN modtaget et levende håb og en uendelig kærlighed. I kan derfor minde NN om hans/hendes/deres dåb og vise, hvad det betyder at være elsket. Det kan I gøre ved at tage del i hans/hendes/deres liv og stå ved siden af og sammen med ham/hende/dem.

Fortæl NN om Gud, Hans Søn Jesus Kristus og Helligånden. Bed Fadervor sammen med NN og tag ham/hende/dem med i kirke og fortæl, hvorfor vi fejrer jul, påske og pinse.

I faddere skal vide, at I er udvalgt. Skulle det ulykkelige ske, at forældrene dør, før NN bliver voksen, da skal I, om I er der til stede, hjælpe til, at han/hun/de bevarer håbet og drage omsorg for, at han/hun/de forbliver i den kristne tro, for at han/hun/de må blive i Kristus, ligesom han/hun/de nu ved dåben er indpodet i ham.

Fred være med jer!

Eller

NN er nu døbt i troens, håbets og kærlighedens fællesskab. Jesus siger [*ifølge evangelisten Markus*], at den, der tager imod sådan et barn, tager også imod ham.

Intet menneske kan holde til at være overladt til sig selv. Dåben er et løfte om, at vi er forbundet med Gud og med hinanden. I forældre og faddere er kaldet til i særlig grad at være der for NN. Hjælp ham/hende/dem, støt ham/hende/dem og vis ham/hende/dem, at han/hun/de kan stole på jeres og Guds kærlighed. Og når det bliver svært, så stil jer tættere på, så han/hun/de kan læne sig op ad

jer. Lyt til ham/hende/dem og tal med ham/hende/dem, så han/hun/de kan give sig til kende med det, der trænger sig på af tvivl, bekymring og sorg, men også af tro, livsmod og glæde.

Som der kaldes på jer, bliver der også kaldt på NN. Må han/hun/de opleve at livet bliver større, når han/hun/de bruger det og må han/hun/de livet igennem hente styrke og mod i dåbens løfte om, at Gud er med ham/hende/dem, og at det levende håb er fortegnet for, grunden under og himlen over hans/hendes/deres liv.

Fred være med Jer!

11. Yderligere mindre justeringer (korstegnelsesord, placering af fredshilsen og Fadervor)

11.a. Korstegnelsesordene

Ud over den nuværende formulering af korstegnelsesordene fremlægger kommissionen et forslag til en udvidet formulering (Model III).

Den nuværende korte form af korstegnelsen kan ses som en fastholdelse af, at den døbttes jordiske liv ikke er fritaget for synd og død (Gal 2,19-20).

Korstegnelsesordene kan i den nuværende form også tolkes som udtryk for dåben som dåbskandidatens overgang fra død til liv, idet den, der skal døbes, forenes med den Gud, der blev menneske (den korsfæstede Herre), for i dåben at opstå med ham.

I forslag til udvidet form af korstegnelsen er ønsket at understrege dåben som en foregribelse og stadfæstelse af dåbskandidatens fællesskab med den korsfæstede og opstandne i verden (jf. Kol 2,12).

Kommissionen ønsker at udvide samtalekredsen for at få forskellige holdninger til og vurdering af, hvorvidt der kan være behov for også at inddrage revision af korstegnelsesordene i kommissionens arbejde. Det er et spørgsmål, som kommissionen har drøftet indgående uden at være nået til endelig afklaring.

Uddybende om korstegnelsesordene i den nuværende korte og en udvidet form

Kommissionen sender ved siden af de nuværende korstegnelsesord en udvidet formulering i høring og afprøvning: "Modtag korsets tegn både for dit ansigt (+) og for dit bryst (+) til et vidnesbyrd om, at du skal tilhøre den korsfæstede *og opstandne* Herre, Jesus Kristus".

Der er i kommissionen forskellige holdninger til korstegnelsesordene og en udvidet formulering af disse, og kommissionen har derfor fundet det rigtigst ikke at placere de to formuleringer som alternativer i samme model. Den udvidede formulering optræder derfor kun i model III.

Den nuværende formulering af korstegnelsesordene

Eksegetisk kan der argumenteres for den nuværende form ("til vidnesbyrd om, at du skal tilhøre den korsfæstede Herre Jesus Kristus") for at fastholde en forståelse af, at den døbttes liv i verden ikke er fritaget fra synd og død (fx Gal 2,19-20). Dåben er en dåb til døden i den forstand, at den døbttes jordiske liv endnu ikke er et opstandelsesliv. Opstandelsen er afslutningen på dåben.

Desuden kan der argumenteres for korstegnelsesordenes nuværende form, idet den tydelige korstegnelse viser direkte hen til Jesu død på korset og markerer den døbttes fællesskab med den Gud, der blev menneske. Korstegnelsen er den første *handling* i ritualen, som konkret involverer den, der skal døbes, og fører derved dåbskandidaten ind under det løfte, der er bærende for dåben.

Kristne ved, at korset ender med opstandelse, og korstegningen peger således frem mod Kristi opstandelse og overvindelsen af døden. I sakramentet føres dåbskandidaten fra synd til tilgivelse, død til liv eller korsfæstelse/opstandelse.

Beskrivelsen af Jesus som "den korsfæstede Herre" skaber dermed overensstemmelse mellem tegnhandlingen og det, handlingen skal være et vidnesbyrd om.

Dåben som en rituel overgang fra død til liv blev i de oldkirkelige og middelalderlige dåbsliturgier udtrykt liturgisk i form af dåbskandidatens neddykning/-stigning og opstigning af dåbsbassinet, iklædning af hvid dåbskjole og/eller dåbshue efter dåben m.m. Også Luther, der foretrak neddykning ved dåb, forudsætter opfattelsen af dåben som overgang i sine dåbsritualer fra 1523 og 1526, og Luther bruger bl.a. dåbshue (1523) og dåbskjole (1526) efter selve dåben for at markere det nye opstandelsesliv i Kristus/Ånden.

Den udvidede formulering af korstegnelsesordene

Den udvidede formulering ("den korsfæstede og opstandne") lægger vægt på, at man ikke kan adskille den korsfæstede og opstandne Kristus (jf. trosbekendelsen). Det er den korsfæstede og opstandne Kristus, der er nærværende i dåben, og hvis ord og handling er dåbens forudsætning ("Se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende", Matt 28,20). Formuleringen tydeliggør dåben som både stadfæstende og forudgribende forkyndelse af fællesskabet med den korsfæstede og opstandne Kristus allerede midt i verden (jf. Kol 2,9-12). Den døbte kan leve sit liv på jorden under håbets og opstandelsens fortegn i spændingen mellem allerede og endnu ikke.

Den udvidede form forkynder korset som et enhedstegn af kors/opstandelse, hvad der også kan have en folkelig resonans.

.....

Med henblik på det videre arbejde ønsker kommissionen at indhente kommentarer og bemærkninger til såvel den gamle som den nye formulering og dens betydning for ritualet som helhed.

11.b. Placering af Fredshilsen og Fadervor

Kommissionen ønsker at flytte fredshilsenen til lige efter dåbsbekræftelsen med håndspålæggelse for derved at sikre, at dåbsritualet for hver enkelt, der døbes, har en klar og umisforståelig slutning med et sakramentalt indhold.

Kommissionen vælger at fastholde ordene fra Sl 121, ”Herren bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid” som afslutning på dåbsbekræftelsen inden fredshilsenen for tydeligt at markere, at dåben nu er sket og peger frem mod et liv, der er omfattet af Guds frelse og velsignelse.

Endvidere ønsker kommissionen at give mulighed for, at Fadervor bedes som afslutning på faddertiltalen, hvad der kan medvirke til at tydeliggøre, at dåb også altid er en dåb ind i en bestemt menighed og en større sammenhæng, som fadderne er repræsentanter for.

Uddybende om placering af Fredshilsen og Fadervor

Kommissionen har fundet det nødvendigt at foreslå at flytte fredshilsenen fra sin nuværende placering efter Fadervor til lige efter dåbsbekræftelsen med håndspålæggelse, så den gentages for enhver, der døbes. Ordene ”fred være med dig” svarer til den afsluttende kollektive fredshilsen ved nadver, konfirmation og vielse: ”fred være med jer”, som går tilbage til Johannesevangeliets kapitel 20, og som gentages efter faddertiltalen.

Fredshilsenen, ”fred være med dig”, var, indtil det nuværende dåbsritual fra 1912/92 flyttede fadervor fra før dåbshandlingen til efter dåbshandlingen, dåbens afsluttende ord til hver enkelt, der blev døbt. Det er den ikke nu, når der døbes flere i samme dåbsritual, hvor fredshilsenen først lyder til sidst efter fadervor og dermed mister sin karakter af direkte tiltale (”Jesu egne ord”) til den enkelte nydøbte.

Kommissionen ønsker, at den del af dåbsritualet, der gentages for hver enkelt, der døbes, skal have en klar og umisforståelig slutning med et sakramentalt indhold og foreslår derfor denne fyndige og traditionelle fredshilsen, der med Grundtvig kan beskrives som ”kirkens velkomstord” (DDS 426).

Kommissionen vælger at fastholde ordene fra Sl 121, ”Herren bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid” som afslutning på dåbsbekræftelsen med håndspålæggelsen inden fredshilsenen. Udtrykket stod indtil 1912 som indledning til dåben, men fungerer med sin nuværende placering som en hævdunden afslutning på selve dåbshandlingen, der modsvarer den indledende korstegnelse. Sammen med fredshilsenen markeres det tydeligt, at dåben nu er sket og peger frem mod et liv, der utvetydigt er omfattet af Guds frelse og velsignelse.

Kommissionen har i sit arbejde med dåbsritualets struktur indset, at Fadervor kan placeres flere steder i ritualen, uden at det kan siges at være et brud med dets struktur og teologi. Fadervor kan med andre ord ligge andre steder end lige efter dåbshandlingen uden at bryde med den udbredte forståelse af Fadervor som dåbsbarnets dåbsgave, der lå bag flytningen af Fadervor til efter dåbshandlingen i 1912.

Derfor ønsker kommissionen at afprøve den mulighed, at Fadervor bedes som afslutning på faddertiltalen. Dette kan medvirke til at tydeliggøre, at dåb også altid er en dåb ind i en bestemt menighed og i den større sammenhæng, som fadderne er repræsentanter for. Fadervor får hermed – ud over dets karakter af dåbsgave/-bøn og tidligere forbøn – også en dimension af sendelsesbøn.

Kommissionen har desuden arbejdet med en flytning af Fadervor tilbage til før tilspørgsel og dåbshandling, hvor bønnen lå indtil 1912 (som forbøn), men fandt, at dette vil kræve et større arbejde med en ombrydning af dåbsritualets nuværende struktur, som man vurderede, at der ikke vil være folkelig eller kirkelig opbakning til.

12. Forslag til revision af dåbsbekræftelse

Ud over den nuværende dåbsbekræftelse fremlægger kommissionen to forslag til revideret dåbsbekræftelse (Model II og III) med henblik på høring og afprøvning.

I de to forslag til revideret dåbsbekræftelse fastholdes dåbens teologiske betydning som den treenige Guds samlede virke/handling, ligesom dåbens sakramentale indhold er fastholdt, men sprogtone og stilleje er et andet end i den nuværende dåbsbekræftelse. De to forslag forsøger at tage højde for andre dimensioner ved dåbens sammenhæng med de tre trosartikler, herunder skabelse og sendelse, i forhold til den nuværende dåbsbekræftelse.

Kommissionen ønsker at udvide samtalekredsen for at få forskellige holdninger til og vurdering af, hvorvidt der kan være behov for også at inddrage revision af dåbsbekræftelsen i kommissionens arbejde. Det er et spørgsmål, som kommissionen har drøftet indgående uden at være nået til endelig afklaring.

Uddybende om Forslag til revision af dåbsbekræftelse

Kommissionen sender ved siden af den nuværende dåbsbekræftelse med håndspålæggelse to forslag til revideret dåbsbekræftelse i høring og afprøvning. Der er i kommissionen forskellige holdninger til, hvorvidt en revision af dåbsbekræftelsen er påkrævet.

De to forslag er udsprunget af et ønske om at gøre flere eller andre dimensioner ved dåbens sammenhæng med de tre trosartikler tydeligere, end det er tilfældet i den nuværende dåbsbekræftelse, herunder 1. og 3. trosartikel (fx skabelse og sendelse). Samtidigt er de to forslag inspireret af bl.a. dåbens bibelske forlæg i særligt Joh 3,5 og Tit 3,4-6 og tilsigter at tydeliggøre dåbens teologiske indhold i en sprogtone med rødder heri.

Vedr. de to forslag til revideret dåbsbekræftelse har kommissionen samlet lagt vægten på:

- Dåben er den treenige Guds handling med mennesket.
- Dåbens sakramentale indhold som meddelelse af Helligånden, genfødsel, syndernes forladelse og evigt liv.

Den nuværende dåbsbekræftelse

Dåbsbekræftelsen med håndspålæggelse har siden reformationen været stort set konstant i ordlyd og indhold i de danske dåbsritualer, hvor man under håndspålæggelsen har bevaret en dåbserklæring fra oldkirke og tidlig middelalder, der erklærer den nydøbte for genfødt ved dåben.

Den autoriserede dåbsbekræftelse er koncentreret om dåben som sakramental genfødsel ved den treenige Gud: Dåbsbekræftelsen fremhæver den almægtige Gud, Jesu Kristi Fader, som den, der genføder ved vand og Helligånd og skænker syndernes forladelse med det evige liv. Kun Faderens og Åndens virke nævnes direkte, men referencen til Sønnen forudsætter, at den døbte i dåben får fællesskab med Kristus (jf. Matt 28), hans død og opstandelse, og – som Kristus – får Gud som Far (se også under punkt 6.a). I kraft af sin lange tradition er gentagelsen af dåbsbekræftelsen i dag med til at understrege, at dåben ikke blot er fælles kun for nutidens kristne, men også med hele kirken gennem tiderne.

Model I-III 1992 ritualet	Model II-III Forslag: Version I	Model III Forslag: Version II
N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.		
Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden og skænket dig syndernes forladelse, han styrke dig med sin nåde til det evige liv. Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid! Fred være med dig!	Du er døbt med vand og Ånd. Gud har nu genfødt dig og fornyet dit liv, og givet dig forladelse for al synd. Må Gud styrke dig i dit liv som døbt. Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid. Fred være med dig!	Du er døbt med vand og Ånd, født på ny i Kristus til at leve i tro, håb og kærlighed. Gud har nu båret dig ind i sit liv, så du aldrig kan falde ud af hans favn. Guds tilgivelse og barmhjertighed omslutter dig nu og altid. Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid! Fred være med dig!

Fælles for Forslag til dåbsbekræftelse version I (Model II) og version II (Model II og III) er:

- Begge har Joh 3,5 og Tit 3,4-6 ("ny fødsel/fødes på ny" og "genfødsel og fornyelse") som deres afsæt; de to versioner forsøger med bibelsk forlæg med at bryde den nuværende lange sætning op i kortere.
- Begge henvender sig direkte til den døpte ("Du er døbt ...") og understreger derved den konkrete situation, herunder dåben som begyndelse på et nyt liv i Ånden.
- Begge forslag fokuserer konkret på den sakramentale handling (med vand og Ånd), mens dåben som Guds handling med mennesket tydeliggøres i sætningen "Gud har nu ...", der samtidig understreger det sakramentale nu.
- Begge genbruger Sl. 121 af hensyn til genkendelighed også folkeligt set.

Forslag til dåbsbekræftelse version I (Model II og III):

I Forslag til dåbsbekræftelse I nævnes de tre trinitariske personer ikke direkte, men forudsættes indirekte gennem henvisninger til deres virke/funktioner: Faderen genføder og fornyer ved Helligånden den døpte til fællesskab i Sønnens død og opstandelse (forladelse for al synd + bevare din udgang og din indgang fra nu og til evig tid). I en kort og fyndig form udtrykker dåbsbekræftelsen dermed dåben som den treenige Guds samlede handling.

Det indirekte citat fra Tit 3 (genfødsel og fornyelse) knyttes endvidere direkte til den døptes (nye) liv ("forny et dit liv"), hvormed genfødsel her refererer 'tilbage' til 1. trosartikel om skabelsen: Den døpte genfødes i sit forhold til skaberen, idet det nye liv i dåben samtidig bliver ekspliciteret.

Formuleringen "styrke dig i dit liv som døbt" tydeliggør dåbens sammenhæng med 3. trosartikel. Dåbsbekræftelsen tydeliggør derved 'fremadrettet' dåb også som discipelskab og sendelse (jf. Matt 28) og knytter dermed dåbslivet konkret til den skabte verden og fællesskabet med de andre.

Dåbsbekræftelse version II (Model III)

Forslag til dåbsbekræftelse II er kendetegnet ved en sprogtone og et stilleje, der bl.a. gør brug af rumlige og sanselige metaforer/billeder ("favn", "båret", "falde", "omslutte").

Forslaget tydeliggør mere eksplicit end de to øvrige dåbens fundering i 2 trosartikel, idet det siges direkte, at den døbte er født på ny i Kristus. Fællesskab med Kristus udfoldes som et liv i tro, håb og kærlighed, hvormed der dels knyttes an ved den kristne "treklang" folkeligt set, dels teologisk udskriver forsoning som et nyt forhold til Gud (tro), sig selv (håb) og omverden (kærlighed) (se også under pkt. 6.b).

Dåbens genfødsel (født på ny) er et fællesskab med den treenige Gud ("Gud har nu båret dig ind i sit liv ..."), der udtrykkes med billedet af en favn, som den døbte aldrig kan falde ud af.

Syndernes forladelse er her (med reference til Tit 3) udtrykt i ordene tilgivelse og barmhjertighed, som med billedet "omslutter" formidler dåben som et ubrydeligt fællesskab mellem Gud og den døbte både rumligt og tidsligt.

.....

Med henblik på det videre arbejde ønsker kommissionen at indhente kommentarer og bemærkninger til såvel den gamle som de nye formuleringer og dens/deres betydning for ritualet som helhed.

Oversigt over eksterne foredragsholdere

Ulla Morre Bidstrup, uddannelsesleder og afdelingsleder ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter København

Kirstine Helboe Johansen, lektor ved Afdeling for Teologi og viceinstituteder, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Nils Arne Pedersen, lektor ved Afdeling for Teologi, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Kasper Bro Larsen, professor ved Afdeling for Teologi, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Søren Holst, kursusleder, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, og gæsteforsker ved Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet

Jørgen Kjærgaard, daværende stiftskonsulent for salme- og gudstjenestep praksis i Aalborg Stift og lektor i Liturgik og Hymnologi ved Vestervig Kirkemusikskole

Merete Thomassen, førsteamanuensis i liturgik ved Det Teologiske Fakultet, Oslo Universitet

Lisbeth Smedegaard Andersen, salmedigter og tidligere sognepræst ved Holmens Kirke, Københavns Stift

Marianne Christiansen, Biskop, Haderslev Stift

Nete Holm Andersen, sognepræst ved Risbjerg Kirke, Helsingør Stift

Mette Gramstrup, daværende sognepræst (nu pastor em.) ved Kristkirken, Københavns Stift

Karen Marie Leth-Nissen, vidensmedarbejder, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter København

Jonas Adelin Jørgensen, akademisk medarbejder, Folkekirkens mellemkirkelige råd

Benedicte Hammer Præstholm, sognepræst ved Beder og Malling Kirke, Aarhus Stift

Gitte Buch-Hansen, daværende lektor (nu lektor em.) ved Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet.

NÆNSOM SPROGLIG REVISION AF 1992-RITUALET

1992 RITUALET	1992 RITUALET. NÆNSOM REVISION
SALME	
LOVPRISNING	
TAKKEBØN	
Lad os alle bede!	
Vi takker dig, himmelske Fader,	Himmelske Far. Tak,
fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb	fordi du ved din Søn har givet os den hellige dåb
hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv.	
Vi beder dig: Tag i nåde mod dette barn/disse børn, som vi bærer frem for dit åsyn . Indlem det/dem i din menighed, og bevar det/dem i dit samfund både her og hisset! Amen. Vi beder dig: Tag i nåde mod ham/hende, som i dag kommer til den kristne dåb. Indlem ham/hende/i din menighed og bevar ham/hende i dit samfund både her og hisset! Amen.	Vi beder dig: Tag i nåde mod dette barn/disse børn, som vi bærer frem for dit ansigt. Modtag det/dem i din menighed, og bevar det/dem i dit fællesskab nu og i al evighed! Amen. Vi beder dig: Tag i nåde mod ham/hende/dem, som i dag kommer til den kristne dåb. Modtag ham/hende/dem i din menighed, og bevar ham/hende/dem i dit fællesskab nu og i al evighed! Amen.
SKRIFTLÆSNING	
OVERGANGSFORMLERING	
KØRSTEGNELSE	
Modtag det hellige kors es tegn	Modtag korsets tegn
både for dit ansigt og for dit bryst, til et vidnesbyrd om, at du skal tilhøre den korsfæstede Herre Jesus Kristus.	
TROSBEKENDELSE	
DÅBSHANDLING	
DÅBSBEKRÆFTELSE MED HÅNDSPÅLÆGGELSE	
FADERVOR	
FADDERTILTALE	
DÅBSALME	
(DÅBSKOLLEKT v/gudstjeneste u. nadver og særlige dåbsgudstjenester)	
Herre, vor Gud, himmelske Fader! Vi takker dig af hjertens grund, fordi du har ladet os komme til den nådefulde dåb, hvori du skænkede os syndernes forladelse, Helligånden og det evige liv for din Søns, Jesu Kristi, skyld. Vi beder dig: Bever os i troen, så at vi aldrig tvivler om denne din gave, og styrk os ved din Helligånd til at stride mod synden og blive i vor dåbs nåde, indtil vi bliver til evig tid salige, ved din elskede Søn, Jesus Kristus, vor Herre,	
som med dig lever og regerer i Helligånds enhed,	som med dig lever og regerer i Helligåndens enhed,
én sand Gud fra evighed og til evighed. Menigheden: Amen.	

OVERSIGT OVER DANSKE DÅBSRITUALER FRA 1556 TIL 1992

Palladius' alterbog 1556	Baggers alterbog 1688	Forordnet Alter-Bog 1783 (Balle)	1895-ritualet/Barnedåb i kirken	1895/Voksne menneskers dåb	1912-ritualet/Barnedåb i kirken	1912-ritualet/Voksnes dåb	1992-ritualet
	Spgsm. om hjemmedåb Eksorcisme	Spgsm. om hjemmedåb	Spgsm. om hjemmedåb		Spgsm. om hjemmedåb		Spgsm. om hjemmedåb
		Dåbsformaning Bibelsk 'citatomosaiik': Menneskets syndighed = Rom 5,12, Rom 5,18a, Rom 19, Ef 2,3 og Joh 3,5 m Sl. 51,7 Kristi frelsergerning = Rom 5,21, Tit 3,5-6, 1 Pet 3,21, Ef 1,4-7 og Matt 28,19	Dåbsformaning Bibelsk 'citatomosaiik': Menneskets syndighed = Rom 5,12, Rom 5,18a, Rom 19, Ef 2,3 og Joh 3,5 m Sl. 51,7 Kristi frelsergerning = Rom 5,21, Tit 3,5-6, 1 Pet 3,21, Ef 1,4-7 og Matt 28,19				
Eksorcisme Korstegnelse	Korstegnelse	Korstegnelse	Korstegnelse	Korstegnelse			
Bøn: Bede-banke-bøn (Matt 7,7-8) Syndsflodsbøn (1 Pet 3,20, 1 Mos 9,9-17, Heb 11,29, Rom 12,11-12)	Bøn: Bede-banke-bøn (Matt 7,7-8) Syndsflodsbøn (1 Pet 3,20, 1 Mos 9,9-17, Heb 11,29, Rom 12,11-12)	Bøn m Bede-banke-bøn (Matt 7,7-8)	Bøn	Bøn m Bede-banke-bøn (Matt 7,7-8)	Lovprisning 1 Pet 1,3 ("som efter sin store Barmhjertighed har genfødt os til et levende Haab") Bøn	Lovprisning 1 Pet 1,3 ("som efter sin store Barmhjertighed har genfødt os til et levende Haab") Bøn m Bede-banke-Bøn (Matt 7,7-8)	Lovprisning 1 Pet 1,3 ("som efter sin store Barmhjertighed har genfødt os til et levende Haab") Bøn
Eksorcisme	Eksorcisme						
Skriftlæsning: Mark. 10,13-16	Skriftlæsning: Mark. 10, 13-16	Skriftlæsning: Mark. 10,13-16	Skriftlæsning: Mark 10,13-16	Skriftlæsning: Matt 28,18-20	Skriftlæsning: Matt 28,18-20 Mark 10,14-16	Skriftlæsning: Matt 28,18-20	Skriftlæsning: Matt 28,18-20 Mark 10,13-16
Fadervor (Matt 6:9-13) Sl. 121:8 (indgang/udgang)	Fadervor Sl. 121:8 (indgang/udgang)	Fadervor Sl. 121:8 (indgang/udgang)	Fadervor	Fadervor			
					Korstegnelse	Korstegnelse	Korstegnelse
		Lovprisning 1 Pet 1,3 + Rom 6,4 ("som efter sin store Barmhjertighed vil igieføde dig")	Lovprisning 1 Pet 1,3 ("som i sin store barmhjertighed vil genføde dette barn/disse børn") Sl. 121,8 (indgang/udgang)	Sl. 121,8 (indgang/udgang) Lovprisning 1 Pet 1,3 ("som i sin store Barmhjertighed vil genføde dig")			
Forsagelse og Trosbekendelse Kort tilspørgsel ("[...] Vilt du vere døbt? Suar. Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du paa denne Tro være døbt? Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du paa denne Troe være døbt? Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du døbes på denne tro? – Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du døbes på denne tro? – Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du døbes på denne tro? – Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du døbes på denne tro? – Ja.")	Forsagelse og Trosbekendelse Fuld tilspørgsel ("[...] Vil du døbes på denne tro? – Ja.")
Dåbshandling: tre x overøsning m vand Barnet 'neddykkes' Dåbsskjorte Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] nu haffuer anden gong igen fød formedelst vand oc den hellig Aand, oc haffuer forlat dig alle dine synder") Fredlysning	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] dig nu haver igiefød formedelst Vand og den Hel. Aand, og haver forladt dig alle dine Synder") Fredlysning	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbshue Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] dig nu haver igiefødt formedelst Vand, og den Hellig Aand, og haver forladt dig alle dine Synder") Fredlysning	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] som nu har genfødt dig ved Vand og Helligånden og skænket dig syndernes Forladelse") Fredlysning	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] som nu har genfødt dig ved Vand og Helligånden og skænket dig syndernes Forladelse") Fredlysning	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] som nu har genfødt dig ved Vand og Helligånden og skænket dig syndernes Forladelse") Sl. 121,8 (udgang/indgang)	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] som nu har genfødt dig ved Vand og Helligånden og skænket dig syndernes Forladelse") Sl. 121,8 (udgang/indgang)	Dåbshandling: tre x overøsning m vand Dåbsbekræftelse/-velsignelse m håndspåleggelse ("[...] som nu har genfødt dig ved Vand og Helligånden og skænket dig syndernes Forladelse") Sl. 121,8 (udgang/indgang)
					Fadervor Fredlysning	Fadervor Fredlysning	Fadervor Fredlysning
	Faddertiltale	Faddertiltale	Faddertiltale	Præsten slutter med en kort tale til dåbsvidnerne og med Herrens velsignelse	Faddertiltale		Faddertiltale
			Kollekt				Kollekt
					Kollekt		

1912-revision af tidligere danske dåbsritualers overgangsrituelle struktur

I det nuværende dåbsritual, der beror på P. Madsens ritualrevision i 1912, er dåben som ritualiseret overgang fra død til liv mindre tydelig. Frem til 1912 var de danske dåbsritualer struktureret ud fra en forståelse af dåben som en overgang svarende til de tre faser i et overgangsritual:

1. Menneskets situation før dåb ("Forbøn/bønnens forgård"): Korstegnelse, bøn, Mark 10,13-16, Fadervor og Sl 121. I 1783 indarbejdes Lovprisningen i en futurisk gengivelse ("som nu vil igenføde/genføde dig") også i dåbens indledning, der altså markerede optakten til selve dåben.
2. Selve dåben (dåbskandidatens overgang fra død til liv): Forsagelse og trosbekendelse, dåbshandling med dåbsbekræftelse og dåbsskjorte (1556/1685) og fredsløsning.
3. Menneskets situation efter dåb: faddertiltale (fra 1688) med fokus på bl.a. den kristne børnelærdom.

Da P. Madsen gennemfører sin revision af det danske dåbsritual 1912, placerer han bl.a. Lovprisningen som indledning til dåbsritualet, der derved får karakter af en foregribende – og stadfæstende – "håbstekest" for hele ritualen.

Dåbens indledning (fase 1) udgøres nu af Lovprisning, takkebøn og de to nuværende evangelielæsninger, mens korstegnelsen bliver placeret som optakt til forsagelse og trosbekendelse og dermed knyttes til selve dåben (fase 2). Sl 121 erstatter her fredsløsning over dåbskandidaten efter dåb og dåbsbekræftelse, og efterfølges af Fadervor med fredsløsning. Ritualens tredje fase udgøres fortsat af faddertiltale og afsluttende kollekt.

Den struktur, Madsen gennemfører, kan siges at mime Luthers "Nu fryde sig hver kristen mand" (DDS 487), der på samme måde indleder med en lovprisning ("nu fryde sig hver kristen mand og springe højt af glæde", v. 1) for derpå at gennemspille (v. 2-6) menneskets situation før dåb ("I Djævlens fængsel var jeg sat, jeg var fordømt til døde...").

I det nuværende dåbsritual og dets struktur er overgangen fra død til liv – eller "overgangsritualet" – så at sige koncentreret i: Korstegnelsesord og trosbekendelse, dåben med vand i den treenige Guds navn og dåbsbekræftelse.